

KATEDRA, YU ISSN 0022-9286

SEMINAR UK ZSMS MARIBOR

Zaradi potreb po izobraževanju pripravlja UK ZSMS Maribor seminar za vodstva osnovnih organizacij in občudij-skih dejavnosti pri UK ZSMS Maribor. Ta akcijski seminar bo potekal v Poštarskem domu na Pohorju februarja ali marca. Datum bo določeno kasneje. Seminarja se bodo udeležili predsedniki in sekretarji OO ter predsedniki komisij za idejnopolitično delo pri vseh OO. Na seminarju bo tudi predsedstvo UK ZSMS in predstavniki občudij-skih dejavnosti ter pokrajinskih klubov. Poudariti velja, da je seminar pomemben predvsem zaradi enotnosti ZSMS.

„UNIVERZA DANES“

V Mariboru je bila seja komiteja za pripravo seminarja „Univerza danes“, ki bo konec avgusta v Dubrovniku. To je že 23 seminar, ki ga organizira skupnost jugoslovanskih univerz. Na seminarju bodo sodelovali predstavniki iz več kot 90 univerz in nevrščeni držav, ZDA, Japonske itd. Že na lanskoletnem podobnem seminarju so potekali tudi razgovori študentov. Pogovore bodo nadaljevali tudi na letošnjem seminarju v Dubrovniku. Opozorili bodo na nekatera aktualna vprašanja položaja in vloge študentskih organizacij v upravljanju in določanju na univerzi in v družbi ter vlogo študentskih organizacij v borbi za tesnejše povezovanje z neposredno proizvodnjo in njenih udeležencev.

Zaradi nekaterih pomankljivosti lanskoletnega seminarja bodo morali letos uvesti nekatere spremembe. Študentski razgovori so bili namreč preveč ločeni od ostalega dela seminarja. O tel. spremembah so razpravljali tudi na seji organizacijskega komiteja v Mariboru. Ob koncu naj zapišemo še teme, ki jih bodo obravnavali udeleženci seminarja v Dubrovniku poleg že omenjenih študentskih razgovorov. Razpravljali bodo o preobrazbi visokega šolstva in potrebah sodobne družbe, posebno pozornost pa bodo namenili tudi odnosa vzgoje in raziskovalnega dela na univerzah.

ČASOPIS UNIVERZITETNE SODOBNOSTI SLOVENIJE

LETNIK XVIII ŠT. 7-8

8. 2. 1978

CENA 3 DIN

IZDAJA: Univerzitetna konferenca ZSM Slovenije na mariborski univerzi

IZDAJATELJSKI SVET: Boris Sovič, Marjan Pungartnik, Marjan Fekonja, Marija Debelak, Lujo Polanec, Miroslava Geč-Korošec, Franci Kržan, Vladimir Sruk, Franci Pivec

PREDESEDNIK: Črtomir Stropnik

UREDNIŠKI ODBOR: Jasna Arko, Darko Rus, Jože Šubic, Edi Korat

UREDNIKI: Sonja Ploj (politika in gospodarstvo), Danila Orešek (kultura), Goran David (likovnost in fotografija).

TEHNIŠKI UREDNIK: Marjan Hani

ODGOVORNI UREDNIK: Brane Srčnik

GLAVNI UREDNIK: Franci Bračko

SEKRETARKA UREDNIŠTVA: Zala Sonjak

LEKTURA: Alenka Filipančič

DISTRIBUCIJA: Vili Porčnik

SOFINANCERJI: Publikacija izhaja ob podpori šol univerze v Mariboru, Univerzitetne konference ZSMS Maribor, Izobraževalne skupnosti Slovenije, Kulturne skupnosti Slovenije, Zveze skupnosti za zaposlovanje Slovenije, Raziskovalne skupnosti Slovenije.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Ob parku 5, 62000 Maribor, telefon (062) 22-004

ŽIRO RAČUN: 51800-678-81846

ROKOPISI: Rokopise sprejema uredništvo do 20. v mesecu. Nenaročeni slik in rokopisov ne vračamo.

IZHAJANJE: Časopis izhaja tritedensko. Cena izvoda je 3,00 din, letna naročnina 40,00 din, za združeno delo in institucije 60,00 din.

TISK: ČGP Mariborski tisk, Maribor, Tržaška 14

Univerzitetna organizacija ZSM zaključuje v letošnjem letu svoje prvo mandatno obdobje, odkar je študent postal mladinec tudi v uradnih aktih mladinske organizacije, čeprav mu je to mesto legalno resnično že prej pripadalo. Vendar, kaj smo s tem pridobili? Verjetno so se pridobitve in izgube kompenzirale, tako da danes lahko govorimo o katastrofalni situaciji v študentskih mladinskih vrstah, ko je ostali del mladine nekako zadovoljivo dejaven, študentska mladina pa krepko melanholično zamorjena in odsotna v političnem, gospodarskem, pa tudi v kulturnem utripu življenja samoupravne družbe. Posamezni znaki življenja študentove aktivnosti niso omembe vredni, saj skoraj trideset tisoč množici bodočih nosilcev družbe ne moremo in ne smemo vpreči v jarme tiste bilke pridnih in vztrajnih, ki naznanjajo pomlad nove generacije, ki pa še zdaleč ne bo takšna, kot jo opevamo, ali pa jo pričakujejo nekateri politični fanatiki.

Ceprav samoupravno, vendar krepko nedopustno, je postavljati študenta — najkrepkejšega znanstvenega nosilca bodočnosti samoupravljanja v drugi plan, se mu izogibati ali ga kakorkoli drugače demotivirati za delo in doprinose k skupnim rezultatom. Nasprotno — gledano s stališča stare študentske organizacije, je pomenil trenutek izgube starega, a krepko izrojenega statusa študentskega prizadevanja po nenehni bitki za vzpostavitev zdravih in boljših družbenih odnosov, konec sproščeni rok in posebnih postopkov za opazovanje na napake, pomanjkljivosti v družbi, ali pa tudi na krče organizacije, ki je mnogokrat tvegano in nepremišljeno orala njivo nekje daleč od stvarnih in zdravih načel samoupravne strategije.

Po vzpostavitvi enotne mladinske fronte so se pokazale odlične, mnogo boljše možnosti tudi za študentske vrste, vendar je to potrebno danes, ko beležimo uspeh nekajletnega dela, odločno postaviti med najbolj temna obdobja študentskih aktivnosti. Tako smo še danes praktično gledano ekstrapolirani iz mladinskih vrst, študent je postal podoben cirkusantu z glavo v levjih ustih, ali pa pastirju v planini, kateremu samouprava ni potrebna, saj ovce razumejo le dve, tri njegove besede, pa kretnje in pok biča. Odsotnosti je veliko kriv sam študent, še več družba, največ pa njegova zavest, ki mu omogoča, da uvidi tudi sence, ki mu nadomestijo aktivnost in družbeno priznane napore.

Zmajevski ponos je prismolil temno liso tudi na študentov vsakdan, v času, ko se borimo proti dezintegraciji samoupravnega socialističnega sistema, potrebujemo pravilne relacije, vendar obračamo na glavo celotno podobo resnice s „povsem človeškimi potezami“.

Študentje množično bežijo iz samoupravnega, še bolj pa iz družbeno političnega vsakdana. Seje predsedstva UK ZSMS so nesklepčne, njen predsednik vedno znova opozarja (celo z odstopom), dela trohica povsem samoupravnih patriotov, medtem ko desettisoče študentov spi, republika in federacija pa nezavestno samo pritrjuje.

Mar naj se zatečemo k malikom?

Odgovorni urednik

ODGOVORNOST SREDSTEV OBVEŠČANJA

Pred nekaj dnevi je bil v Beogradu seminar za novinarje in sodelavce jugoslovanskih prosvetnih časopisov. Udeleženci seminarja so na tem delovnem srečanju obravnavali nekatera aktualna vprašanja, s katerimi se srečujejo vsi prosvetni časopisi. Skoraj povsod imajo velike kadrovske in finančne probleme. V nekaterih naših republikah dela v uredništvih teh časopisov samo 1 ali 2 novinarja, kar je vsekakor premalo. Novinarji in sodelavci prosvetnih časopisov so opozorili tudi na probleme medsebojnega sodelovanja, ki bo moralo postati še bolj tesno. Nedvomno je vloga teh časopisov izredno velika, zaradi tega bo potrebno tudi določeno opredeliti njihov pravi pomen in zagotoviti vse pogoje dela, tako prostorske, tehnične, finančne in kadrovske.

Posebej zanimivo je bilo predavanje predsednika zveze novinarjev Jugoslavije o vlogi in pomenu sredstev obveščanja pri nadaljnjem razvijanju našega socialističnega sistema. Sredstva obveščanja imajo pri tej graditvi zelo pomembno vlogo. Novinarji morajo biti vedno v prvih bojnih vrstah kot aktivni udeleženci graditve, ne pa le pasivni opazovalci. Še posebej pomembna je tudi vloga sredstev obveščanja pri pripravah na volitve oziroma kongrese ZK. Kongresi niso neka kampanjska akcija, ki bi se končala samo s sprejetjem kongresnih dokumentov. Dokumente je potrebno uresničevati v praksi. Pri tem pa morajo biti novinarji močno angažirani. Na probleme je potrebno opozoriti ob pravem času na pravem mestu. Izogibati pa se je potrebno slehernega kritiziranja ali kritike zaradi kritike. Samo ustvarjalna kritika lahko prinaša dobre pozitivne rezultate. Da pa bo kritika takšna kot si jo želimo, se morajo novinarji nenehno izobraževati in poglobljati svoje znanje. Še posebej velja to za idejnopolitično usposabljanje in izobraževanje novinarjev — komunistov.

M. T.

E. Kardelj obravnava v prvem poglavju svoje knjige „Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja“ nekatere odnose v ekonomski bazi, ki jih je treba v sedanjem poustavnem obdobju uveljavljati v gospodarski in družbeni praksi.

I.

V ospredju je problem podružbljanja minulega dela. To pomeni kontrolo delavcev nad njihovim minulim delom in obenem odpravljanje ostan- kov monopola države in z njo povezanih struktur v upravljanju (razpore- janju) rezultatov minulega dela delavcev v temeljnih organizacijah združe- nega dela. Podružbljanje minulega dela pomeni torej odpravljanje odtuje- vanja minulega dela od delavcev v TOZD.

Podružbljanje (v smislu odpravljanja odtujevanja) minulega dela je objektivna ekonomska nujnost in obenem avtentični interes delavcev v združenem delu. Ekonomska nujnost zato, ker deluje kot vir novih spod- bud za delo, interes delavcev pa zato, ker izraža „oblast dela nad kapita- lom“ in ne narobe.

II.

Minulo delo se pojavlja v reprodukcijskem procesu kot opredmeteno minulo delo, ki ima fizično obliko produkcijskih sredstev (delovnih sred- stev in predmetov dela) v materialni proizvodnji, kakor tudi naprav in ob- jektov izven materialne proizvodnje. V tej obliki ima minulo delo vlogo ma- terialnih elementov, ki združeni z živim delom omogočajo neko tehnično opremljenost dela in omogočajo stopnjevanje delovnega učinka in produktivnosti dela.

Drugo so rezultati minulega dela. To so tržno verificirani rezultati mi- nulega dela, ki se pojavljajo v doseženem dohodku. V gospodarski in druž- beni praksi imajo obliko različnih denarnih skladov, ki so namenjeni za raz- širitev materialne osnove dela (akumulacijo), za razvoj družbenih in drugih dejavnosti izven materialne proizvodnje ter za povečanje osebne porabe delavcev z naslova minulega dela. To obliko minulega dela imenuje E. Kar- delj „družbeni kapital“, ki kroži v družbenem reprodukcijskem procesu, se razporeja za različne namene porabe, se vlaga v različne dele družbene reprodukcije.

„Družbeni kapital“ začena svoje kroženje kot denar (dohodek), ki se vlaga v angažiranje novih elementov proizvodnje. V reprodukcijskem pro- cesu potem spreminja svojo obliko in mesto. Končno pa se mora povrniti v TOZD kot svoje izhodišče, kjer je bil tudi prigrispodarjen in to zopet v obliki denarja oz. dohodka, vendar povečanega za prispevek minulega dela. To velja tudi za osebne dohodke delavcev, ki so funkcija dohodka.

Za kroženje tega denarja (družbenega kapitala) je bistveno, da je pod kontrolo delavcev v TOZD, kjer je bil tudi prigrispodarjen.

Če definiramo dohodek TOZD kot rezultat gospodarjenja delavcev z njihovim tekočim (= delovnimi sposobnostmi) in minulim delom (= pro- dukcijskimi sredstvi in novim znanjem), je treba to dejstvo upoštevati tudi v procesu delitve dohodka in osebnih dohodkov. Problem, ki je še odprt, je v ugotavljanju ekonomsko utemeljenih deležev v razporejanju skupnega dohodka, kakor tudi osebnih dohodkov z naslova minulega dela. Rešitev lahko ponudi temeljita teoretična analiza tega problema, praktičistični pri- stopi doslej niso bili uspešni.

III.

Poseben poudarek velja procesom združevanja dela in sredstev. Eko- nomska kategorija tega združevanja je skupni dohodek.

O ekonomski nujnosti združevanja ni treba zgubljati veliko besed. To ni naša posebnost, je svetovni proces, ki se pojavlja kot ekonomska zak- onitost sodobnega tehničnega napredka. Splošna ugotovitev v zvezi s tem bi bila, da so posamezne TOZD in DO premajhne, da bi delavci v njih lahko spoznali svoje mesto v družbeni delitvi dela, oz. v celovitem procesu druž- bene reprodukcije (razvojni, raziskovalni, nabavno-prodajni i. dr. proble- mi). Še bolj velja ta ugotovitev, če upoštevamo mednarodno delitev dela! Dejstvo je tudi, da dajo velike reprodukcijske celote večji skupni dohodek, kakor bi ga dale skupaj posamezne TOZD, če bi gospodarile ločeno pri enaki količini vloženega dela in sredstev.

Bistvena kvaliteta samoupravnega združevanja pa je v tem, da je do- seženi skupni dohodek pod kontrolo delavcev v TOZD, se ne odtuja, se vrača v TOZD kot delež iz skupnega dohodka, se tam obračuna in tudi dokončno razporedi. Delež TOZD iz skupnega dohodka, ki se obračuna sorazmerno po prispevku tekočega in minulega dela vsake TOZD, mora po pričakovanju delovati kot materialni interes in spodbuda delavcev v TOZD za združevanje — posebno tudi zato, ker vpliva na oblikovanje osebnih dohodkov delavcev.

Pomembno je tudi to, da se na ravneh integracijskih skupnosti in re- produkcijskih celot posamični parcialni interesi delavcev v posameznih TOZD vsklajujejo s širšimi skupnimi in potem tudi s splošnimi družbenimi interesi na osnovi spoznanj vsakega posameznika o skupni in splošni kori- sti brez prisile ukrepov države.

Drugo področje podružbljanja in kontrole delavcev v gospodarjenju z minulim delom predstavlja tisti del dohodka TOZD, ki se izloča in potem preliva iz materialne proizvodnje za potrebe in razvoj družbenih dejavnosti. Na tem področju, ki „proizvaja“ storitve skupne porabe, se mora razviti t. i. svobodna menjava dela med delavci v materialni proizvodnji kot porabni- ki in delavci družbenih dejavnosti kot izvajalci teh storitev. Menjava stori- tev skupne porabe se odvija v posebnih institucijah samoupravnih interes- nih skupnosti, kjer so zastopani delegati iz materialne proizvodnje in iz družbenih dejavnosti.

S svobodno menjavo dela želimo ukiniti klasične tržne odnose, kakor tudi monopol države v urejanju odnosov skupne porabe in jih nadomestiti z neposrednimi odosi med proizvodnjo in družbenimi dejavnostmi. Menja- va poteka na osnovi predloženih in sprejetih razvojnih programov teh de- javnosti in dogovorjenih stroškov storitev splošne porabe.

Preko samoupravnih interesnih skupnosti se delavci iz neposredne proizvodnje vključujejo v probleme skupne družbene porabe in širijo spoz- nanja o tem, da so vzgoja in izobraževanje, znanost, zdravje, kultura neogibne komponente njihovih lastnih delovnih sposobnosti in rezultatov njihovega dela.

V.

Z institucijo delegatskega sistema je tudi v urejanju funkcij državne oblasti oz. političnega odločanja zagotovljen vpliv združenega dela. Delegati združenega dela v skupščinah družbeno političnih skupnosti so- odločajo pri sprejemanju sklepov, odlokov, predpisov in zakonov za tisti del rezultatov minulega dela, ki se izloča iz njihovega dohodka na osnovi zakona.

Na tem področju delovanja se delavci vključujejo v spoznavanja sploš- nih družbenih interesov in v urejanje splošnih pogojev družbenega in gos- podarskega življenja.

Z delegati in delegacijami združenega dela družbenopolitičnih skup- nosti se formalno ukinja institucija poklicnih politikov in s tem monopol političnega odločanja države.

VI.

Na področju prilaščanja življenjskih sredstev oz. osebne porabe delav- cev je poseben problem socialistično načelo delitve po delu. Več je danes jasnosti o tem, kaj bi bilo treba opustiti, kakor o tem, kaj je treba konkretno urediti, da bi to načelo uresničili.

Jasno je, da sedanja merila za fizični učinek dela na delovnem mestu, kakor so kvalifikacija, čas dela, količina dela, težina, odgovornost, delovne izkušnje, delovne navade i. pd. konstantne komponente za obnovo delov- ne sile ne zadoščajo za realizacijo tega načela.

Navedena merila so morda relevantna za merjenje učinka tekočega dela. Vlogo delavca reducirajo na izvajanje nalog na delovnem mestu, v bistvu na mezni odnos, njegov delež v razdelitvi dohodka na obnovo de- lovnihi sposobnosti, njegov interes na enostavno reprodukcijo, njegovo miselnost in ravnanje pa na potrošnja. Vsekakor negirajo vlogo delavca kot upravljalca.

Da bi dobili celovit učinek delavčevega dela, je treba tekočemu prište- ti še učinek minulega dela. Ta učinek nastane kot rezultat uspešnega gos- podarjenja s produkcijskimi sredstvi in z dohodkom. Pomembne so na pri- mer odločitve o akumuliranju in investiranju dohodka, uvajanju novih znanj v proizvodnjo in organizacijo, združevanju, urejanju problemov skupne porabe i. pd.

Zaradi družbene narave dela, se učinki minulega dela delavcev ne mo- rejo izraziti individualno, temveč samo kot skupno delo delavcev v dose- ženem dohodku. Osebnih dohodki delavcev so zato lahko samo funkcija dohodka kot tržno verificiranega rezultata tekočega in minulega dela.

Z vidika družbene in ekonomske utemeljitve mora obračun osebnih dohodkov z naslova tekočega in minulega dela spodbujati interes delavcev za usodo celotnega dohodka, posebno tistih njegovih delov, ki krožijo v reprodukcijskem procesu kot rezultati njegovega minulega dela, da bi pre- segli potrošniško miselnost delavcev.

VII.

Navedeni odnosi na mnogih področjih naše gospodarske prakse še niso zaživi. Za to obstajajo subjektivne, kakor tudi objektivne ovire.

Za polno afirmacijo delavca samoupravljalca, za učinkovitejši vpliv na gospodarsko in družbeno upravljanje, za delavčev interes za celoten re- zultat njegovega dela, za celoten dohodek bo treba:

— hitreje razvijati strokovno, znanstveno in kulturno komponento delavčevega dela;

— omejevati monopol znanja in informacij in s tem povezani prevla- dujoč vpliv elitističnih struktur v sprejemanju odločitev — ne samo v po- slovnihi aparatih OZD, temveč tudi v izvršnih svetih različnih skupščin — in spremljajoči pojav pasivizacije delavcev in upravljanju družbe in gospodar- stva.

— Jačati vpliv in delovanje organiziranihi subjektivnihi sil.

SMO VSI

DELAVSKI RAZRED

Marksistični center je v začetku prejšnjega meseca organiziral pogovor o temi Socialna struktura jugoslovanske družbe, ki je privabil veliko profesorjev, a skoraj nobenega študenta. Razgovori ki jih vsak mesec organizira Marksistični center v Mariboru, so neverjetno zanimivi in služijo vsakomur za temeljitejšo spoznavanje naše družbe. Uvodnik v tokratno temo je dal mg. Miro Mastnak, ki je opozoril na povezanost razredne slojevitosti in s tem intenzitete razrednih konfliktov z lastnino in razmerji v produkcijskih odnosih. Poudaril je nenehno aktualnost Marxove sociološke raziskave in dodal, da tudi nekateri pomembni meščanski sociologi govore o oblasti delavskega razreda izven parlamenta. Delavski razred mora biti organiziran v avantgardi.

Zvone Cajnko, profesor na PA, je dejal, da se v jugoslovanskih strokovnih krogih še vedno pomembno razhajajo v teoriji socialne strukture in sicer si niso enotnega mnenja glede osnov in kriterija razredne delitve, vloge delavskega razreda danes in stopnje razlik v delavskem razredu. Opozoril je na Kardeljeve besede, ki opozarjajo na precej subjektivne poglede nekaterih posameznikov. Profesor Cajnko je dejal, da moramo upoštevati, da današnja družba ni več kot je bila pred dvajsetimi leti in da je družba vedno polna nasprotij. Omenil je, da se lahko socialne razlike ustrezno razumejo, če upoštevamo še ekonomske, materialne in politične dejavnike. Zelo pomembna je tudi dejavnost samih političnih sil, ki lahko vplivajo na pojmovanje socialne strukture družbe. Govoril je tudi o povojnem obdobju, ko lahko najdemo ostanke buržoazije, delavstvo, inteligenco, uradništvo, upravljalni sloj — birokracijo in zasebne lastnike. V razvitejšem obdobju (o tem Ustava I. 1974) pa lahko zasledimo podelavčevanje, če bi ga lahko tako imenovali in delavski razred je vodilna sila in jedro naše družbe. Dejal je tudi, da delavski razred vsrkava določene kategorije, ki postajajo delavski razred.

Razpravo je začel tov. Branko POŽAR (Ekonomski center), ki je omenil problem polne zaposlenosti, šepanje inovacijske dejavnosti, šibko socialno labilnost, dati možnost mlajšim, da se uveljavijo. Tako je poudaril povezanost socialnega vprašanja z ekonomskim.

Prof. Franci Pivec (PA) je omenil, da varujemo delavski razred z moralno in politiko in potemtakem mora obstojati tudi kontra razred. Dejal je, da se tako pojavijo vprašanja, ali je potrebno imeti stroj, da dobiš rento in si s tem prisvojiš presežno vrednost ali pa imeti navadno diplomu, da si prisvojiš rento.

Dr. Vladimir Bračič (rektor Univerze v Mariboru) je omenil našo prihodnost v samoupravljanju.

Dr. Matjaž Mulej (sekretar UK ZK) je rekel, da je potemtakem diploma element privatne lastnine, če le-ta povzroča pridobivanje rente.

Prof. Franci Pivec je poudaril, da je pomembno ali si z delom privajaš tuje delo (potem nisi delavec, torej potemtakem družbene službe ne predstavljajo delavski razred?), ali pa s svojim delom res dobiš, koliko si delal.

Prof. Serbec (pedagoška gimnazija) je bil mnenja, da naša družba ni enorazredna, saj bi bila potem brezrazredna, a obenem ni klasično razredna. Nasprotja so med vasjo in mestom, inteligenco in delavskim razredom.

Dr. Matjaž Mulej je rekel, da je tudi znanje slojevsko deterministični element.

Dr. Vladimir Bračič je opozoril na ljudi, ki bi še vedno hoteli biti buržuiji.

Prof. Franci Pivec je omenil, da je najbolj stvarna razdelitev produktivna in neproduktivna slojevitost. Znotraj produktivnega odnosa pa se naj loči res produktivno delo.

Razprava je bila brez dvoma zelo zanimiva in raznolika, saj je tema dajala ogromno možnosti. Nismo dobili definicije socialne strukture jugoslovanske družbe, kar tudi ni bil namen razgovora, temveč se je odprlo več novih načinov pristopa k takšnemu vprašanju.

Edi Korat

S SEJE SVETA UNIVERZE

VISOKA PRAVNA ŠOLA: DA ALI NE?

V začetku januarja je bila v prostorih univerze 11. seja sveta univerze, na kateri je razprava najdlje potekala pri točki o predlogu za začetek postopka o preosnovi Višje pravne šole v visoko šolo ter vprašanju varnosti in samozaščite na univerzi v Mariboru in na posameznih TOZD. Temu vprašanju je bilo doslej posvečeno mnogo premalo pozornosti.

Vprašanje varnosti in samozaščite je do sedaj stalo ob strani, skrb za to je vodila le SO Maribor. Tem nalagam je potrebno posvetiti več pozornosti in se resno lotiti naloge. Po posameznih šolah so že vidni premiki. Svet je dal v javno razpravo osnutek samoupravnega sporazuma o organiziranju in uresničevanju ljudske obrambe in družbene samozaščite v visokošolskih DO in z njimi povezanih organizacijah in skupnostih v Mariboru.

Kot je že omenjeno, je bila najpomembnejša točka dnevnega reda, vsaj po razpravi sodeč, preosnova višje pravne šole. Profesor dr. Šime Ivajnko je kratko obrazložil elaborat o preosnovi šole in poudaril nekatere probleme.

Začetek razprave se je dotaknil problema kadrov ter problemov planiranja kadrov. Delegat Železarne Jesenice je povedal nekatere pomisleke njihovega delavskega sveta, ki so se nanašali na prehod pravnih kadrov iz gospodarstva v negospodarstvo. Menijo, da je kadrov dovolj, le da so zaposleni na neustreznih delovnih mestih. Predstavniki pravne šole pa so zagovarjali stališče, da je profil pravnika zelo fleksibilen in da omogoča zaposlitev na različnih delovnih področjih. Problem pa je tudi, ker profil pravnik — predvsem diplomiranega, ni družbeno verificiran.

K temu bi dodal še lastno mnenje, da je prvenstvena naloga šole in univerze, da poskuša zadovoljiti potrebe po kadrih. Problem prehoda kadrov iz gospodarstva v negospodarstvo pa bi naj rešili gospodarstvo in negospodarstvo med sabo, čeprav ne sme biti univerza pri tem problemu popolnoma odsotna.

Pri tem je razprava zašla tudi na problem prehajanja tehničnih kadrov deficitarnost na tem področju. Dr. Vanek Šiftar je k temu navezal še vprašanje, kateri kadri in zakaj odhajajo v tujino. Menil je, da bi analiza samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka morda odgovorila na nekatera od teh vprašanj.

Ko je razprava prešla ponovno na področje pravnikov, je tovariš Majerič menil, da se v tej razpravi ne smemo zadrževati na področju kvantitete kadrov, ampak je bistvo kvaliteta, ker s prehodom na višjo stopnjo študija bistveno ne bomo spremenili količine pravnikov, ampak bomo pridobili le novo kvaliteto — višjo izobrazbo. Ta kvaliteta je tudi za gospodarstvo zelo potrebna, saj je drugostopenjska izobrazba potrebna za pravosodni izpit, ki je tudi pogoj, da lahko sklepa pravnik pogodbe v znesku nad 50.000 din.

Razprava je potekala tudi o racionalnosti uvedbe drugostopenjskega študija na VPS v primerjavi s sedanji oblikami, ki jih organizira pravna fakulteta iz Ljubljane. Poleg tega je pravna fakulteta usmerjena na civilno pravo, medtem ko je VPS usmerjena na gospodarsko pravo.

Po končani razpravi so delegati odobrili pričetek postopka o preosnovi VPS v visoko šolo.

Franci Bračko

DR. STIPE ŠUVAR: UČENJE JE DELO

Medrepubliško in pokrajinsko komisijo za reformo izobraževanja sestavljajo po 3 člani iz vsake republike oziroma pokrajine, ki so jih imenovali izvršni sveti skupščin republik in pokrajin. Komisijo vodi predsednik, ki je izbran izmed članov komisije. Mandat predsednika traja eno leto. Komisija je bila ustanovljena v marcu 1975 in sta ji doslej predsedovala po 1 leto predstavnik iz SR Srbije in predstavnik iz SR Bosne in Hercegovine. V marcu 1977 je bila za predsednico komisije izvoljena članica izvršnega sveta in predsednica republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje tov. Ela Ulrih-Atena. Sedež komisije je praviloma tam, od koder je predsednik komisije, vendar je bil sestanek medrepubliške in pokrajinske komisije za reformo izobraževanja tokrat prvič v Ljubljani.

Na uvodu seje so se člani medsebojno informirali o poteku preobrazbe vzgoje in izobraževanja v republikah in pokrajinah, predvsem z vidika zakonsko zastavljenega snovanja novega sistema vzgoje in izobraževanja, katerega osnove je potrebno postaviti na enotne jugoslovanske temelje. Analizirali so dosežene družbeno-ekonomske in sistemske rešitve, ki bodo pospešile integracijo usmerjenega izobraževanja z združenim delom, kjer je potrebno posebej izpostaviti zahteve po svobodni menjavi dela in oblikovanju zdravih samoupravnih interesnih skupnosti. Pomudili so se tudi pri vprašanih priprav, oblikovanju in sprejemanju vzgojnoizobraževalnih programov, katera morajo biti odraz razvoja družbene skupnosti.

Posebno dolgo so se člani komisije zadržali pri razpravi ob obeh družbenih dogovorih, ki morata biti čimprej sprejeta. Ker njuj sprejeti kasni, kasni s tem tudi sprejetje zakona o usmerjenem izobraževanju. Razprava o težah in dileme ob sprejemanju družbenega dogovora o skupnih osnovah vzgojnoizobraževalnega sistema v SFRJ je pokazala pozitivne premike na področju poenotenja izobraževanja v federaciji v zadnjih letih, vendar ostajajo odprta še mnoga vprašanja, kjer je čutili razhajanja med republikami in pokrajinama.

Akcije za preosnovo izobraževanja potekajo premalo načrtno, povečini pa jim botruje nekontinuirano programiranje vzgojnoizobraževalnega sistema. Angažiranost strokovnih služb je premajhna, kar samo dodatno zavira potek reforme.

Za povezavo z združenim delom je bilo doslej mnogo premalo poskrbljeno, če izvzamemo Slovenijo in Vojvodino, ki v tem vendarle nekoliko prednjačita in posvečata povezavi vedno večji pomen. Dolgotrajno ustanavljanje samoupravnih interesnih skupnosti v izobraževanju je pripeljalo do zakasnitev na drugih področjih interesnih dejavnosti. Danes pogosto vplivajo na usmerjanje v izobraževanje birokratske strukture, namesto da bi mladega človeka usmerjalo združeno delo na osnovi lastnih potreb.

V sklop tega spadajo tudi težnje, da bi se gimnazije ohranile čimboli v današnji podobi. V visokoškolskem izobraževanju je čutili konservativizem — še zlasti na univerzah z veliko tradicijo, kjer se prebija led v povezovanju vzgoje in izobraževanja z združenim delom.

Opozorili so na problem zaviranja preobrazbe vzgoje in izobraževanja s strani zasidranih pedagoških delavcev in še posebej s strani tretetajocih vodilnih v združenem delu. Za primer zaviranja so navedli delovno organizacijo Rade Končar v Zagrebu, ki je iz združenega dela „izbacila“ center za izobraževanje.

Precej časa so se predstavniki republik in obeh pokrajin zadržali ob predlogu družbenega dogovora o skupnih osnovah za klasifikacijo poklicev in stopenj strokovne izobrazbe.

Pred zadnjo točko pa so obravnavali dopis zveznega zavoda za statistiko v zvezi z izdelavo standardne klasifikacije izobraževanja, ki je potrebna za popis prebivalstva 1981. leta; dopis medrepubliško-pokrajinske koordinacijske komisije za izobraževanje jugoslovanskih delavcev v tujini v zvezi z reševanjem problema izobraževanja naših državljanov v tujini, pri čemer se mora angažirati tudi medrepubliška in pokrajinska komisija za reformo izobraževanja; ter priznavanje priznanj pridobljenih v tujini in predlogi iperit za izgradnjo enotnega sistema priznavanja tujih priznanj v Jugoslaviji.

IZOBRAŽEVANJE V SOLI IN ZDRUŽENEM DELU

Posebne pozornosti je bil deležen govor predstavnika Hrvatske dr. Stipeta Šuvarja, ki je zlasti opozoril na nesistematične pravice na reformo izobraževanja v Jugoslaviji.

Dr. Šuvar: Povezovanja vzgoje in izobraževanja z združenim delom še vedno ni v pravi in potrebni obliki, delamo vse preveč razdeljeno tako, da je včasih videti kot da nič ne delamo. Bitke za pravilno izobraževanje še vedno ni sprejelo ZDRUŽENO DELO, zato preti nevarnost, da v sodobni situaciji usmerjeno izobraževanje stagnira. Vse prepogosto in preveč popravljamo stare programske zasnove in vse premalo menjamo stare in neuporabne oblike izobraževanja. Na dosedanjih 17. sejah komisije za preobrazbo izobraževanja v republikah in pokrajinah ni bilo narejeno praktično ničesar konkretnega: stalne variante, resolucije, malo sklepov, itd. S takšnimi dokumenti o izobraževanju gremo na XI. kongres ZKJ?

V predkongresnem obdobju je potrebno posebno pozornost usmeriti v reševanje najaktualnejših in osnovnih nalog:

1. Hitra in vsebinska akcija za menjavo osnovnošolskega sistema izobraževanja, ki ni več progresivno usmerjen, kot je bil pred dvajsetimi leti, kar bo najtežja cokla za usmerjeno izobraževanje.

2. Rešiti moramo problem skupne osnove za prvo fazo usmerjenega izobraževanja.

3. Nujno morata zaživeti obe obliki izobraževanja: sola in združeno delo.

To so nekatere najbistvenejše aktivnosti, ki jih je potrebno vsebinsko sprovesti čimhitreje, nikakor pa ne edine.

Izredno pomembno je geslo: UČENJE JE DELO! Prav to je eno najvažnejših vprašanj reforme šolstva. Nujno je, da učenec (samoupravljajski, ne pa da ga zapiramo v predavalnice in nastopamo do njega ex cathedra. Pojavlja se torej še vedno nevarnost sistema zaprtih vertikal v izobraževanju, kar bi zaviralo vertikalno in horizontalno pretočnost, ki sta temelj reforme.

Doslej se SIS za izobraževanje (posebej posebne izobraževalne skupnosti) še niso ustrezno vključile v organiziranja in menjavo dela in sredstev. SIS se prepogosto formirajo kot mala ministrstva za izmenjavo denarja, čeprav mora biti nosilec samoupravnih interesnih dejavnosti združeno delo, ne pa obratno, da postanejo SIS servisi za poslovanje združenega dela. Pomanjkljivost je marsikje tudi v parcialnem načinu planiranja razvoja združenega dela in izobraževanja v njem, ki se po pomembnosti skuša razvijati brez skupne povezave celovitega razvojnega načrtovanja.

Brez dvoma bo najtežja reforma visokega šolstva: ekspanzija izobraževanja pravnih, političnih, ekonomskih, filozofskih idr. kadrov in zlasti pereče pomanjkanje tehniških poklicev. Ob sprejemanju novih načel ostajamo pri stari praksi.

Brane Srčnik

AVLA PONOVRNO PRESENEČA

V prvi polovici januarja beleži mladinsko razstavišče Avla na I. gimnaziji v Mariboru, ki že vrsto let uspešno deluje pod mentorstvom prof. Marjana Pemca, zopet novo uspešno razstavo, kjer se predstavljajo s pregledom najboljših del „izpod roke“ mladim.

Tokrat razstavlja skupina mladih dijakov nekaj res dobrih storitev, raznolikih tako po tehniki kot tudi po tematiki. Na ogled so postavljene tempera, olja, risbe, s tušem in flomastrom, fotografije, kot tudi (doslej nekoliko manj prisotne) skulpture v žgani glini in lesu.

Glede na to, da so avtorji šele v začetni fazi likovnega ustvarjanja, eksponati toliko bolj presenečajo. Tematika je v glavnem sodobna, abstraktno razmišljajoča, povečini si izbira tempera tehniko, tuš in flomaster, nekaj je grafik in pastelov in skozi ta dela veje osebna prizadetost ustvarjalcev. Živost ideje je ponekod presenetljivo izpovedujoča, drugod zopet zastrto prodirujoča. Sicer je ponekod v izdelavi moč zapaziti določene hibe, tu in tam nedodelanost, ponekod dobimo občutek naključnosti določenih potez, drugod pa preseneča harmonična zlitost v celoto s prevečajočo osrednjo mislijo, ki priteguje pozornost.

Ne manjka tudi pokrajinska tematika v olju, kjer avtor izbira zanimivo gledišče z čudelano natančnostjo in harmonijo barv.

Med fotografijami predvsem tri odstopajo od povprečja. Avtor spremeni običajni zorni kot v nekoliko nevsakdanjega, ki sicer ne trenutke daje občutek uspelega poskusa, vendar privlači in kaže premišljenost, poglobljenost in razkriva „posluš“ ter smisel za prostor.

Presenečenje so vsekakor skulpture, ki so v Avli bolj redek gost. Žgana glina se je pokazala kot hvaležen material v roki avtorjev, dela razkrivajo skrbno obdelavo in smisel za obliko v prostoru, pri obiskovalcu pa te male plastike vzbudijo pozornost z zanimivo idejo.

Interesanten je akt v lesu, ki diha z nenavadno svežino in izraznostjo ter nudi občutek statične gibljivosti.

In kdo so avtorji? Cela vrsta jih je: Iris Zei, Biserka Ljubič, Bojana Kmovec, Neva Faninger, Nataša Samastur, Maja Milenovič, Danica Kostanjevec, Petra Fišinger, Zorka Svatina, Jasna Kunstek, Jasna Božič, Metka Kavčič, Marjana Kosi, Stane Kren, Vito Lužan, Iztok Močnik, Robert Vouk, Gorazd Švaljek, Andrej Grabovec, Metka Štumberger, Alenka Golob, Ali Gajšek, Igor Švare, Marijan Fescl in Stefan Matjaž.

Bravo Avla!

Asja

OCENA PREDSEDSTVA SLOVENSKE MLADINE

STALIŠČA RK ZSMS O IZVAJANJU ŠTIPENDIJSKE POLITIKE IN OCENA POTEKA JAVNE RAZPRAVE O OSNUTKU PREDLOGA SPREMEMB IN DOPOLNITEV DRUŽBENEGA DOGOVORA O OBLIKOVANJU IN IZVAJANJU ŠTIPENDIJSKE POLITIKE V SR SLOVENIJI.

Lahko rečemo, da je slovenska mladina v tem zadnjem obdobju pred kongresi precej storila prav pri obravnavi osnutka predloga sprememb in dopolnitev DD o oblikovanju in izvajanju študentske politike, ker se je pr- vič resneje in zavestno podala na zahtevno pot . . .

Sekretariat predsedstva RK ZSMS je na razširjeni seji 15. novembra 1977 obravnaval nadaljnje izvajanje študentske politike in potek javne razprave o osnuttu predloga sprememb in dopolnitev Druženega dogovora o oblikovanju in izvajanju študentske politike v SR Sloveniji. Na podlagi obširnega materiala, ki ga je pripravila delovna skupina pri predsedstvu RK ZSMS, ki je spremljala in usmerjala potek široke javne razprave o spremembah in dopolnitvah Druženega dogovora o študentski politiki stališč sekretariata P RK ZSMS z dne 15. novembra 1977, je predsedstvo RK ZSMS na seji 27. decembra 1977 v Krškem celovito obravnavalo problematiko študentske politike in sprejelo stališča sekretariata P RK ZSMS in poročilo delovne skupine, ki je vodila celotno javno razpravo o osnuttu predloga Druženega dogovora o študentski politiki ter izoblikovalo naslednja stališča:

Predsedstvo RK ZSMS pozitivno ocenjuje oblikovanje in izvajanje študentske politike v letu 1977 in potek javne razprave o osnuttu predloga Druženega dogovora o študentski politiki, ki je posegla v vse sredine organiziranja mladih. Potekala je v okviru vseh OK ZSMS in v obeh UK ZSMS. V javno razpravo so se poleg mladih na področju vzgoje in izobraževanja vključili tudi mladi iz organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, posegla je na področje kmetijstva, skratka v praksi smo presegli miselnost, da je obravnavati študentske probleme le domena vzgoje in izobraževanja. Slednje je še posebej pomembno v tem trenutku, ko problematika študentske politike sodi k sklopu vprašanj celovite obravnave nadaljnje preosno- ve vzgoje in izobraževanja v usmerjeno izobraževanje. Predsedstvo RK ZSMS sprejema poročilo, oceno in osnovne ugotovitve iz javne razprave v ZSMS o osnuttu predloga Druženega dogovora o študentski politiki in stališč sekretariata P RK ZSMS, ki pomenijo tudi sestavni del stališč predsedstva RK ZSMS in meni, da so dobra osnova za nadaljnje delo, še posebno v obdobju sprejemanja in podpisovanja Druženega dogovora o študentski politiki. Prav s slednjim pa trenutno že občutno kasnimo in je vprašljivo normalen potek akcije in uspešnost priprav na izvedbo javne razprave o osnuttu predloga samoupravnega sporazuma o študentski politiki.

Kljub pomembnim premikom na področju izvajanja in oblikovanja študentske politike mora le-ta bolj kot doslej postati pomemben instrument na področju vlaganja v razširjeno reprodukcijo združenega dela, s tem tudi del celovite kadrovske politike, sestavni del planiranja in pomembna dolgoročna investicija organizacij združenega dela. V prehajanju študentske politike in stališč sekretariata P RK ZSMS, ki pomenijo tudi sestavni del stališč predsedstva RK ZSMS in meni, da so dobra osnova za nadaljnje delo, še posebno v obdobju sprejemanja in podpisovanja Druženega dogovora o študentski politiki. Prav s slednjim pa trenutno že občutno kasnimo in je vprašljivo normalen potek akcije in uspešnost priprav na izvedbo javne razprave o osnuttu predloga samoupravnega sporazuma o študentski politiki.

V oblikovanje in izvajanje študentske politike se morajo v bodoče, bolj kot doslej, vključiti tudi samoupravne interesne skupnosti, posebne izobraževalne skupnosti, ki postajajo vse pomembnejši element v načrtovanju in dogovarjanju nadaljnjega razvoja, kjer je tudi mesto usklajenejšemu izoblikovanju razvojnih načrtov in potreb po kadrih v združenem delu, oziroma na vseh področjih oblikovanja družbenoekonomskih odnosov.

Zato velja pristopiti k izdelavi ocene uveljavljanja načrtovanja kadrovske potrebe v okviru razvojnih načrtov organizacij združenega dela, kar mora najti svoje mesto in se uveljaviti tudi v investicijskih naložbah in načrtih organizacij združenega dela.

Pri tem morajo dosledneje sodelovati tudi delovne organizacije na področju bančništva in ustreznih upravnih organov.

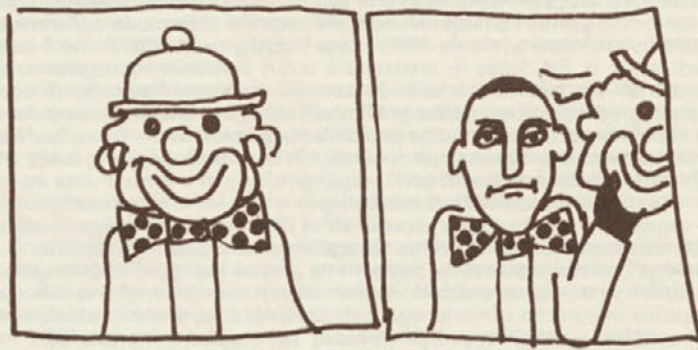
Z doslednejšim uresničevanjem osnovnih izhodišč Druženega dogovora o kadrovske politiki in družbeno dogovorjene študentske politike tudi zagotavljamo večje kadrovske povezovanje mladih v vzgoji in izobraževanju v organizacijami združenega dela, s tem uresničujemo tudi cilje in naloge poklicnega usmerjanja in tudi tako soustvarjamo pogoje za nadaljnjo preosnovo vzgoje in izobraževanja v usmerjeno izobraževanje.

Zato bo potrebno v nadaljnjem oblikovanju in izvajanju študentske politike slediti spremembam na področju družbenoekonomskega položaja vzgoje in izobraževanja ter celotnega združenega dela, v skladu z Zakonom o združenem delu, z nadaljnjim urejanjem dohodkovnih odnosov, razporejanju dohodka in z intencami Zakona o usmerjenem izobraževanju, ki ga bomo sprejemali v jeseni leta 1978.

Družbeni dogovor o študentski politiki bo zato potrebno sprotno oblikovati, izpopolnjevati in tako upoštevati spremembe na področju vzgoje in izobraževanja in družbenoekonomskih odnosov, katerih sestavni del tudi je. V tem obdobju odpravljamo tako oblikovani Družbeni dogovor o študentski politiki, ki so bile prisotne pri izvajanju in oblikovanju študentske politike.

Predsedstvo RK ZSMS meni, da je osnutek predloga Druženega dogovora o študentski politiki v svoji celovitosti preveč konkreten in ima vse preveč zakonskih značilnosti. Zato dopušča premalo možnosti samoupravnemu sporazumevanju v okviru TOZD, v samoupravnih interesnih skupnostih, med podpisniki Samoupravnega sporazuma.

Vloga ZSMS je v okviru TOZD zelo pomembna, predvsem v oblikovanju in izvajanju kadrovske politike zaposlovanja, v smislu spodbujanja in preverjanja pri združevanju sredstev za študentsko politiko, podeljevanje študentskih stipendij v okviru TOZD in večjemu povezovanju študentov z organizacijami združenega dela že v obdobju izobraževanja, pri pristopu k urejenejšemu pripravništvu, vključevanju v delo samoupravnih organov, ZSMS in družbenopolitičnih organizacij, v organizacijah združenega dela. Skratka potrebna je celovita in dolgoročna aktivnost na področju socialne politike, katere pomembna sestavina je tudi urejeno študentsko politiko. Menimo, da bi z ustreznimi preoblikovanjem 7., 8., 9., 11., 12., in 13.

člen v osnuttu predloga Druženega dogovora o študentski politiki, imeli ustreznije mesto v Samoupravnem sporazumu, kot konkretizaciji in izvajalskem aktu splošnih načel sprejetih z Druženim dogovorom.

Pred sprejemom Druženega dogovora o študentski politiki je potrebno opraviti tudi ustrezno redakcijo členov.

Ugotavljamo, da ostaja še vedno aktualno vprašanje študentske politike otrok kmečkih staršev in da moramo tudi pristopiti k sistemskemu razreševanju. Neposrednemu kmetijskemu proizvajalcu-kooperantu moramo zagotoviti tudi udeležbo pri združevanju sredstev za študentsko politiko in ustvariti pogoje za enakopravno sodelovanje pri odločanju, oblikovanju in izvajanju študentske politike. Temu primerno je potrebno ponovno proučiti metodo izračuna vrednosti katastrskega dohodka in ob tem upoštevati različnost razvitosti posameznih kmetijskih področij. Cenzus za pridobitev študentske politike ni konstanten, vendar menimo, da ne sme presegati zajamčenega mesečnega neto osebnega dohodka (ZNOD), saj je le-ta merilo, ki zagotavlja materialno in socialno varnost delavcem v združenem delu in je torej osnovni kriterij za pridobitev študentske politike. Ob zviševanju ZNOD se mora temu ustrezno koregirati tudi višina cenzusa, kot elementa upravičenosti prejemanja študentske politike in izračuna višine študentske politike.

Predsedstvo RK ZSMS smatra, da sodi k razreševanju študentske politike tudi aktivno angažiranje ZSMS v javni razpravi o osnuttu predloga sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o študentski politiki. Zato moramo o tem obdobju ponovno preveriti naše delovanje v samoupravnih organih na področju študentske politike. Stališča RK ZSMS pomenijo tudi izhodišče za delovanje naših delegatov v nadaljnjem postopku sprejemanja Druženega dogovora in oblikovanja študentske politike v okviru TOZD, SIS-ov in samoupravnih organov na študentskem področju.

Predsedstvo RK ZSMS meni, da se delovni skupini, ki je vodila javno razpravo o študentski politiki in osnuttu predloga Druženega dogovora o študentski politiki poveri delo v obdobju priprave enotnega predloga Druženega dogovora o študentski politiki pred sprejemanjem in podpisovanjem Druženega dogovora, kot tudi vodenje javne razprave o osnuttu predloga Samoupravnega sporazuma o študentski politiki in oblikovanju ostalih samoupravnih normativnih aktov, ki vodijo k Druženemu dogovoru in Samoupravnemu sporazumu, kot so pravila o delu, pravicah in dolžnostih organov, merila o solidarnem prelivanju združenih sredstev, poslovnik in drugi akti, ki morajo konkretizirati v družbenem dogovoru širše obravnavana posamezna vprašanja.

Vse bi bilo verjetno v ustreznem tonu, vendarle pa ne smemo in ne moremo biti povsem zadovoljni s potekom javne razprave o bodočem načinu študentske politike med študenti. Po ugotovitvah, ki sicer niso povsem točne, vendar za okvirno oceno aktivnosti dovolj reprezentativne lahko sklepamo, da se je res prizadevno vključilo v razpravo na mariborski univerzi komaj dobrih 12 odstotkov rednih študentov, iz česar bi lahko zaključili: večina študentov še vedno ni sprejela političnih in samoupravnih dolžnosti!

Mislím, da je stanje na ostalih področjih delovanja ZSMS vendarle nekoliko boljše, čeprav še vse premalo konkretno zastavljeno. Temu pa mnogokrat ni kriva niti sama mladina.

KAJ SE UTEGNE ZGODITI

I. seja upravnega odbora

KUD ŠTUDENT

V začetku januarja je bila v prostorih kulturno-umetniškega društva Študent prva seja upravnega odbora. Na njem so izvolili oz. potrdili predsednika Marjana Kokalja, tajnik pa je Mitja Brezovšek. Osrednja tema sestanka je bilo protestno pismo univerzi, v katerem bodo prikazali finančno stanje, vrednotenje društva s strani univerze in finančno problematiko. V pismu bo podana tudi kritika samoupravnega sporazuma ter zahteve za rešitev finančnih in prostorskih problemov. Posamezne sekcije KUD Študent delujejo namreč v neprimernih prostorih, čas treningov je omejen; prostori so premajhni in neustrezni brez ali s pomanjkljivo garderobo.

Obpravnavali so tudi probleme informiranja med posameznimi sekcijami; govora je bilo tudi o ASTORIJI. Po 15. januarju namreč predvidevajo, da bo Disco spet obratoval pod okriljem KUD, s tem, da bo ples v sedanjem dancingu.

Danila Orešek

Tudi letos smo se člani kulturno-umetniškega društva Študent zbrali na rednem letnem občnem zboru, kjer smo pregledali svoje preteklo delo, ga ocenili in si zadali smernice za prihodnje naloge. Nismo bili presenečeni, ko se v petek 23. 12. 1977 na našem zboru mariborskih študentov, ki se obštudijsko udeležujejo, ni pojavil nihče od vabljenih gostov. Razen opravičeno odsotnega rektorja se nobenemu profesorju, dekanu, družbenopolitičnemu delavcu, predstavniku izobraževalne skupnosti Slovenije, Zveze kulturnih organizacij, OKZSMS, ... ni zdelo vredno pozanimati za naše delo, pa čeprav v obliki nekaj lepih besed (obljub), ki smo jih bili vajeni poslušati prejšnja leta.

A ne zaradi tega ignorantskega nezanimanja za naše delo, temveč zaradi problematike, ki ostaja nerešena že več let, smo na tem zboru zavzeli ostrejša stališča, ki jih nameravamo tudi dosledno uresničiti.

Ko smo preverjali naše dosedanje delo, smo lahko z veseljem ugotovili nenehno kvalitativno in kvantitativno rast društva. Z ogromno vloženega truda in prelitega znoja, smo dosegli kakovostni nivo, ki ni običajen za amaterska društva. Naši člani ne samo, da vadijo trikrat tedensko, tudi sami vodijo celotno poslovanje KUD „Študent“ in upamo si trditi, da smo v Jugoslaviji edini takšni samorastniki na tej ravni kvalitete.

V vseh teh letih smo velikokrat predstavljali Univerzo in bivše Združenje visokošolskih zavodov Maribor po domovini in tujini, predstavljali smo Maribor, Slovenijo pa tudi Jugoslavijo. Skupaj z vsemi vami, spoštovani tovariši, smo delili veselje ob naših uspehih, pri našem delu in problemih pa smo vse prevečkrat ostajali sami. Namenoma ne navajamo laskavih ocen vas ali vaših forumov, ko ste ob različnih priložnostih, pač po službeni dolžnosti najbrž, hvalili naše delo. Težko nam gre z jezika, toda enostavno ne verjamemo vam več. V 14. letih našega obstoja se še ni zgodilo, da bi kateri od odgovornih tovarišev prišel v naše prostore in nas vsaj vprašal: „Fantje, kako ste kaj?“ Mar bi vi po tem še verjeli?

Podajamo oris finančnega stanja, da bi bilo ogorčenje naših članov tudi vam razumljivo. Ob tem pa je treba takoj

opozoriti, da ne gre zgolj za trenutno situacijo, temveč za kronično stanje, ki se ponavlja iz leta v leto z močno tendenco slabšanja.

Naše sekcije so že nekaj let samoupravno organizirane in na tej podlagi gospodarijo s svojimi sredstvi, vendar tudi to ne rešuje neznoznega finančnega položaja. Tako je danes APZ Boris Kraigher absolutno brez vsakih sredstev, čeprav bi moral koncem januarja oditi na intenzivne priprave, ki edine jamčijo kakovostno pripravo koncertnih programov. Akademski folklorna skupina bo po februarjem plačilo računov za nabavo noš v povsem enakem položaju. Navidezno v ugodnem položaju je le Point, ki razpolaga s 100.000 din. Teh sredstev ne nameravamo solidarnostno koristiti, saj se Point skupina še vsaj leto dni ne bo uspela komercialno plasirati, ta denar pa ji dovoljuje enoletno delovanje.

Res je, da še nismo dobili od Univerze sredstev za sezono 76/77 a ta so le enkratna in nezadostna za zagotovitev dolgoročnejske politike financiranja.

Enega glavnih vzrokov vidimo v neuresničevanju dogovorjenih nalog visokošolskih temeljnih in delovnih organizacij. Samoupravni sporazum o financiranju obštudijskih dejavnosti študentov Univerze v Mariboru še danes ni podpisan, čeravno smo čez noč porušili stari administrativni, a precej sigurni sistem financiranja. Menimo, da se ta sporazum danes ne uporablja za tekoče financiranje obštudijskih dejavnosti ampak kot sredstvo s katerim mariborske VTO in VDO zadržujejo nujno potrebni denar in ob tem vztrajajo pri svojih ozkih interesih in pogledih. Ne moremo razumeti takšne politike šol, ki v perspektivi ruši razvojne možnosti obštudijskih dejavnosti, Univerzi pa zamerimo, da ni našla toliko moči, da bi vplivala na takšne nevarne lokalne interese ter tudi ni našla načina sankcioniranja le teh. Obnašanje šol nam je še zlasti nerazumljivo, saj je tako v zakonu o visokem šolstvu kot v samoupravnem sporazumu o združitvi v Univerzo v Mariboru in tudi v statutih VDO zapisano, da je Univerza in njene VDO dolžna pospeševati kulturno umetniško dejavnost študentov. Ne trdimo, da ni bilo absolutno ničesar storjenega, a dokler si bodo morali člani društva poleg redne

vadbe še sami plačevati svoje nastope, plačati vožnjo v kraj nastopa, dokler se bo lahko dogajalo, da nam šola (Pedagoška akademija), na kateri vadi APZ za uporabo vadbene dvorane zaračuna kar 30.000 din in plačilo še veže z grožnjo, da sicer ne bo podpisala samoupravnega sporazuma, vse dotlej o urejenem stanju nihče ne more govoriti.

Podobno kot je tretiranje društva v okviru Univerze je tudi pri Zvezi kulturnih organizacij, kjer smo ne glede na naše uspehe in kvaliteto obravnavani kot vsa ostala društva. Mora pa nam biti jasno, tovariši, da KUD Študent ni nobeno lovsko ali lutkovno društvo, čeprav so tudi ta zelo potrebna in dobrodošla in za svoje delovanje potrebujejo sredstva. Toda nesprejemljivo je, da se financiranje s strani ZKO odvíja zgolj po točkah programa ne pa tudi po pomenu in obsegu delovanja. Nočemo si več dovoljevati, da smo enako tretirani kot društva, ki v vsej sezoni uspejo pripraviti zgolj en koncert, medtem ko mi poleg vsakoletnih celovečernih koncertov in nastopov v Mariboru gostujemo takorekoč po vsej Sloveniji, pa tudi v tujini.

Drugi temeljni vzrok nezadovoljstva in ogorčenja našega članstva je nerešeno prostorsko vprašanje društva. Že leta in leta se potikamo po tujih prostorih in odkar smo izgubili svoje vadbene prostore v depandansi študentskih domov od sezone do sezone tretetamo,

ali bomo lahko v naslednjem letu še ostali v njih. Ob tem niti ne omenjamo, da ti najeti prostori ne ustrezajo in da smo dostikrat v položaju, ko nam lahko celo hišnik ali čistilka prepovesta vaditi v njih. Vemo, da na Univerzi trenutno ni razpoložljivih vadbennih prostorov, prepričani pa smo, da bi se z odločno akcijo takšni prostori lahko kaj kmalu našli.

Ogorčeni smo tudi nad nezainteresiranostjo šol naše Univerze za dejavnost njihovih študentov. Danes dosti govorniki o liku učitelja, ki mora vzgajati študenta v celovito osebnost in priznavamo, da so obštudijske dejavnosti primeren način za to. Hočemo, da bi obštudijske dejavnosti postale sestavni del vzgojno-izobraževalnega procesa, a kako naj to bodo pri sedanjem odnosu učiteljev, ki jih nikoli ne videmo na koncertih in nastopih (kljub gratis vstopnicam), ki jim je izvenšolsko delo njihovih študentov španska vas. Ob takšnem odnosu profesorjev, ki bi naj dajali vzgled, res ne moremo pričakovati, da bi se študentje množičneje in aktivneje vključevali v delo KUD Študent in celotno sfero obštudijskih dejavnosti. V tem tudi vidimo enega glavnih vzrokov stalnih kadrovske težave na KUD-u.

V razpravi na občnem zboru so se izoblikovala naslednja stališča in zahteve, ki izhajajo iz zgornjih ugotovitev:

3 tovariškimi pozdravi!

KUD „Študent“

Predsednik:

Kokal Marjan

Pismo je bilo poslano:

1. dr. Vladimir Bračič, rektor UM
2. dr. Rudi Ornkovič, prorektor UM
3. Sovič Boris, prorektor-Študent UM
4. dr. Dušan Bobek, dekan VdŠ
5. mr. Miro Kostmak, direktor VPS
6. dr. Viljem Brumec, dekan FA
7. prof. Stefan Kadoič, dekan VSOB
8. prof. Ivo Nikolič, direktor VdŠ
9. dr. Bala Džonlagić, dekan VTD
10. dr. Matjaž Mulej, sekretar UM ZKS*
11. sekretarji OO ZKS na VTO in VDO
12. Dušan Hojdič, predsednik UM ZSMS
13. Vočko Marjan, predsednik ZKO
14. Dobaršek Jože, predsednik ISS (10)
15. Ivan Bitanc, tajnik ISS
16. Katedra
17. Katedra „Študent“

predsedništva UM ZSMS

Predsednik:

Kofolt Zdenko

ODMEVOV NA PISMO
ŠE VEDNO NI !?!
PORAZNO IN ŽALOSTNO!
S STALIŠČEM SE JE
OGLASIL EDINO SEKRETAR
UM ZKS MARIBOR !

NA KUD PRIPRAVLJAJO
NOVO „PETICIJO“!

1. Zahtevamo v najkrajšem času sklic skupnega sestanka na ravni Univerze, kjer naj bodo prisotni dekan in direktorji VDO, sekretarji OO ZK, predstavniki Univerze, predstavniki OK ZSMS ter naša delegacija.

2. Zahtevamo ureditev statusa KUD Študent v smislu določitve njegove vloge v okviru Univerze in v mariborskem prostoru, kot eno od temeljnih predpostavk njegovega nadaljnjega dela.

3. Zahtevamo dolgoročnejšo in trajnejšo rešitev financiranja KUD Študent.

4. Zahtevamo jasno pojasnilo in zagotovilo o kratkoročnem in dolgoročnem reševanju prostorskega vprašanja društva.

5. Zahtevamo skupni sestanek naše delegacije s predstavniki ZKO, izobraževalne skupnosti Slovenije in Univerze v smislu določitve vloge in pomena KUD Študent v širšem mariborskem in slovenskem prostoru.

PROTESTNO PISMO KUD ŠTUDENT

POSEBNA SKRB ZA PASIVNE

Število članov ZK na univerzi varirala od šole do šole. Odvisno je tako od števila predavateljev kakor tudi študentov na določeni šoli. Število aktivnih članov pa je skoraj povsod enako. Ti so ali člani sekretariatov OOKZ, člani komisij pri partijskih organih in vodilni študentski funkcionarji pri ZSM. S tem se takoj izluščijo ugotovitve, da prihaja pri številčno močnejših osnovnih organizacijah ZK do večjega števila neaktivnih članov ZK; v preteklem času oprevane pasivne ali molčeče večine. Zakaj tako?

Ob delu preteklega sestava Univerzitetne organizacije ZK in organizacijske sestave ter metodologije dela v osnovnih organizacijah smo ugotavljali, da je vzrok za pasivizacijo tako velikega števila članov ZK na univerzi v tem, da so člani nepravilno organizirani, da ne morejo izjavljati in zastopati svojega mnenja, da se programi dela in izvajanje programov zapirajo v domeno dela „forum“, kakor tudi, da delo članov ZK družbenopolitično ni vrednoteno. Vse te ugotovitve bi lahko v sedanjem obdobju zavrgli, vendar „prekletstvo“ preteklosti ostaja in se ob veliki kopici nalog v sedanjem obdobju še povečuje. Tako smo prišli do paradoksa. Organizacija dela se je spremenila, s tem pa tudi preglednost dela nad osnovnimi organizacijami. Obenem pa ne moremo reči, da poleg članov sekretariatov na šolah delajo še drugi člani ZK. Člani sekretariatov se dušijo v nalogah, preklinjajo funkcije (kar je popolnoma normalno, pa čeprav ni pravil), obenem pa ne storijo dovolj, da bi razgibali člane ZK.

Na sestanku aktiva delavcev neposrednih proizvajalcev je sekretar OK ZKS Maribor Jože Florjančič omenil, da imamo v občini samo 11000 članov ZK, delegatov pa bomo potrebovali trikrat toliko. Pri tem je poudaril veliko obveznost članov ZK za vključevanje v samoupravno organiziranost naše družbe. Toda zaradi fair playa bi omenil tudi to, da ni pomembno ali je določeni delegat član ZK ali ne — če svojo nalogo opravlja v redu in družbenopolitično smiselno. In še to: da raje zaupamo naloge ljudem, ki morda niso člani ZK pa so svojo pripadnost potrdili v ZSM, ZS ali SZDL, kakor pa pasivnemu članu ZK, ki je v svoji vlogi morda dvoživka, omahljivec in neka-

rakteren — skratka slab komunist. Dovolimo si dvomiti tudi v kvalitete komunistov, posebej še tistih, ki so člani ZK le na partijskih sestankih, na katere se hodijo gret in se skrivati za hrbti drugih. In kako bi to prevedli v naše, univerzitetne okvire. Prav gotovo nam je veliko število članov ZK v breme, če nam onemogočajo zaradi svoje pasivnosti izpolnjevanje partijskih nalog in s tem blatijo tudi naš ugled in ugled vseh komunistov. Naj ne velja, da je vsak komunist dober komunist, da je partijska kritika in samokritika le za nas, partije in da druge v našem okolju prav nič ne briga. Ni res! Prav ostro moramo (oziroma bi morali) povedati, da so tudi v naših vrstah ljudje, ki nas motijo, ljudje od katerih nimamo ničesar, razen plačane članarine in njihove evidenčne številke. Naj zvedo tudi drugi, da se jih sramujemo!

Morda pa so partijski funkcionarji za takšno stanje krivi tudi samil. Smo pregledali koliko aktivov ZK na šolah je ustanovljenih in koliko med njimi jih sploh dela, ima svoj program, koliko jih je vključenih v izgrajevanje partijskega dela na šolah. Smo pomislili da kratko časovno omejevanje rokov akcij privede do funkcionalizma, do racionalizacije in foramskega dela, od katerega večina članov nima ničesar (razen poročila na letnih konferencah)...

Vse to je naloga partijskih funkcionarjev. Ne bi govoril o nalogah vsakega člana ZK, ki mora biti aktiven, mora... to bi bilo idealiziranje partijskih aktov. Za tem, kar se mora, stoji namreč tudi organizacija dela, stoji vrednost vsakega člana ZK, vsake osebnosti in s tem tudi njene vloge — pri skupnem delu. Tega pa ni dovolj izgrajenega.

Zaradi tega mislim, da je treba podpreti idejo sekretarja UK ZKS Matjaža Muleja, ki je predlagal poseben seminar za neaktivne. Mislim, da bodo tako forumi ZK spoznali svoje napake in vzpostavili v prvem obdobju vsaj most do velike večine članov. Kakšna izmenjava hotenj, želja in dela bo stekla po tem mostu, pa je stvar tistih, ki bodo želeli ne le velikih rezultatov za navzven, ampak mobilno in polnoprisotno partijo v vsakem trenutku!

Marjan Vešnar

Decembra sem se kot delegat UK ZSMS udeležil sestanka komisije za organiziranost — politični razvoj in kadrovske politike pri Zvezni konferenci zveze socialistične mladine, ki je bil v Titogradu. Sklican je bil normalni sestanek komisije s tem, da so bili povabljeni tudi delegati socialistične mladine z univerz Jugoslavije. Vsekakor se bodo upoštevala tudi stališča tega sestanka v kongresnih dokumentih, ker je bila točka dnevnega reda glede socialistične mladine na Univerzi posebej izpostavljena.

Moje mnenje z oziroma na diskusijo glede univerzitetnih organizacij socialistične mladine, torej obstoja, je ugodno. Kakor izgleda, bo status univerzitetnih organizacij s strani zvezne konference ostal nespremenjen. Vsekakor ni bilo dileme ali naj socialistična mladina na univerzi živi; bilo pa je rečeno, naj se delo teh organizacij še nadalje spreminja v vsebini. Poleg primarnih problemov, kot so izpitni roki, sami izpiti in podobno, bomo morali posvetiti mnogo več pozornosti reševanju skupnih problemov. Za nas ne morejo biti problemi mladih v združenem delu in mladine v krajevnih skupnostih tuji. V tem pogledu bo vsekakor potrebno pravilno zasnovati usmeritev univerzitetnih konferenc socialistične mladine.

Na osnovi stališča, da za nas problemi ostale mladine ne morejo biti tuji, bo potrebno podvzeti nekatere konkretne ukrepe. Vsekakor bo poleg sedaj znane usmeritve socialistične mladine na Univerzi in usmeritve v kontaktiranju z mladino iz delovnih organizacij, potrebno dejavnost univerzitetnih organizacij zastaviti tudi v področja, katera še danes ne pokrivajo. Čeprav se danes univerzitetne organizacije odpirajo proti mladini,

VTISI IZ TITOGRADE

MLADINA NA UNIVERZI PO KONGRESIH

kljub temu še niso kompletne, še vedno imajo priokus grenkobe, ko nanje pokažemo s prstom zaradi mladinskih delovnih akcij. Najprej se bodo morali mladinski funkcionarji na Univerzi otestiti odpora do mladinskih delovnih akcij in šele potem bomo lahko propagirali udeležbo za akcijo. Ne le to, da bodo propagirali akcije, tudi sami se bodo morali v prvi vrsti izkazati.

Univerzitetne organizacije v bodoče ne bi smele navezovati stikov z ostalo mladino le zaradi lepih čustev, zaradi sentimentalnosti, temveč bodo morale poleg vsega tega, torej enodnevnih srečanj v športu in temu podobnega, izkazovanja simpatij, poiskati „rdečo nit“, konstruktivno in plodno sodelovanje. Skupaj z ostalimi socialističnimi subjektivnimi silami ožje in širše družbeno politične skupnosti bomo morali usmeriti vso energijo v širše interese vse družbe. Poleg naših lastnih interesov bomo morali dati večji poudarek na primer večji storilnosti v delovnih organizacijah, kakor lahko posredno vplivamo. Samo na tisti „izpostavljeni točki“, s katere lahko še kako pripomoremo k večji produktivnosti v delovnih organizacijah. S spremembami učnih programov na šolah bomo posredno vplivali na rezultate v proizvodnji. Potrebno bo raziskati kaj je primerno in ugodno v naših učnih programih in kaj ni.

Naslednja naloga univerzitetnih organizacij je v načrtovanju, spremljanju in izvajanju štipendijske politike. Kot izgleda, bomo imeli v Sloveniji eno najboljših štipendijskih politik v Jugoslaviji. Naši štipendisti bodo kadrovske vezani na proizvodnjo. To pa je bistveno. Kadri bodo vezani v organizacijah združenega dela, s tem pa bodo štipendisti kot posamezniki postali odgovornejši. Načrtovalci kadrov bodo ob tem, da se bodo morale mogoč bolj razviti službe svetovanja in usmerjanja v poklice, imeli pregled nad šolajočo se mladino. Če pri tem pripomnimo, da so razmere štipendiranja po ostalih republikah neurejene in to predvsem v Bosni in Hercegovini, ožji Srbiji ter Kosovu, vidimo, kako velike dnaloge stojijo pred mladimi s teh področij.

Poleg tega bodo morale univerzitetne organizacije v bodoče prav teko reševati probleme študentov samih in to predvsem glede usmerjenega izobraževanja, študentskih domov, prehrane, rekreacije, kulture in podobno.

Jasno nam mora biti, da lahko tako široko paleto problemov rešujemo predvsem po samoupravni poti, saj imamo vendar postavljene samoupravne organe na posameznih visokošolskih organizacijah, vse preko univerze, do širše družbenopolitične skupnosti. Problemi, ki nas terejo, so rešljivi po samoupravni poti, zato se bodo morale vse organizacije socialistične mladine na Univerzi poslužiti predvsem te poti. Slederna osnovna organizacija zveze socialistične mladine bo morala skupaj z zvezo komunistov na čelu izboriti odločanje sredine, v kateri živi in dela in to po samoupravni poti. S striktnim uveljavljanjem odločitev po samoupravni poti bodo postale spolitizirane težnje posameznikov, ki se borijo za oblast, le težnje zablode, iz katerih se bodo poskušale razviti blede akcije, že v naprej obojene na propad.

Na prej omenjeni seji so bile izražene predvsem te in še nekatere zahteve oziroma napotki za akcijo univerzitetnih organizacij v prehodnem obdobju. Vrjetno je potrebno še poiskati „rdečo nit“, konstruktivno in plodno sodelovanje. Skupaj z ostalimi socialističnimi socialistične mladine takšne kakršne so, namreč po obliki in statusu — torej po vezavi na druge konference, da pa je potrebno spreminjati vsebino dela univerzitetnih konferenc. Prav tako smo poudarili, da naj delo in vse kar je v zvezi z mladino na Univerzi, sloni na stališčih tretje konference ZKJ in na študiji tov. Kardelja z naslovom Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Franci Rogelšek

KNJIGA TAKO IN DRUGAČE

Nekdo si je opremil stanovanje in ker je imel tudi omaro z vrsto polic, je stopil v knjigarno in poprosil prodajalko za meter belih in meter rdečih knjig, ki mu pač najbolj ustrezajo kot detajl k pohištvu. Poznate to anekdoto? Verjetno ste že slišali zanjo. Verjamete, da ljudje tudi tako kupujejo knjige? Prav verjetno je tudi nekaj takih. Zakaj?

POMEN USTREZNE VZGOJE ZA KNJIGO

Kot nas v življenju spremljajo in vsakem koraku vse zvrsti umetnosti, nas prav tako tudi pisane oziroma tiskane besede v obliki knjige. Da bi znali pravilno ceniti le-to, je potrebno, da že malčke začetno pravilno vzgajati za razumevanje knjige. Vzgoja kot vemo, izvira že iz najožjega kroga, saj nas starši običajno prvi seznanijo s knjigo, seveda primerno stopnji razvoja in zrelosti otroka. Toda žal ob tem velikokrat storijo več škode kot koristi. Seveda nosi velik delež krivde za slab okus potrošnikov tudi ponudba na knjižnem trgu. Nema lokrat nam police v knjigarnah ponujajo za malčke precej neprimernih slikanic, polnih kiča, nemogočih barvnih kombinacij, ki ne vsebujejo prav nobene umetniške vrednosti, ali pa prav malo. In potem kupimo za svojega nadobudnega kratkohlačnika pač nekaj pisanega, v dobri veri, da smo s tem storili že vse. Pa smo res?

To vprašanje že ni več tako pogosto pri starših. In tako se otrok navadi pojmovati kot „lepo“ vse tisto, kar je čimbolj pisano, natisnjeno z raznoraznimi figuricami. Tako stori prvi korak v svet kiča.

Ob tem veliko staršev ne opazuje ali otrok lepo ravna s slikanico; otroci čečkajo po njej, trgajo vogale in s tem pridobijo nelepo navado, da tudi kasneje puščajo sledi v prebranem. Ob tem ostanejo starši velikokrat neprizadeti. Kasneje prične otrok morda iz lagodnosti, morda pa zato, ker to počno tudi drugi, segati po stripih

z raznoraznimi super in nadčloveškimi junaki. Veliko stripov pa je brez vsake vrednosti, le zelo malo je res dobrih (in žal prav teh manjka v prodaji). Nihče, ki takšno „literaturo“ tiska in prodaja, se ne vpraša, kako le-ta deluje na otroško psihozo. Nujno bi morali o tem razmisliti tako tisti, ki jo propagirajo, kot tudi starši, ki opazijo, da jo njihov otrok prebira. Dobro nam je znano, da tovrstno „čtivo“ lahko predvsem škoduje in dobro vemo, da je otrok še kako dovzeten zanj. Ob branju dobiva napačne in izkrivljene predstave o družbi, svetu in življenju nasploh in morebiti postane nasilen ali pa zagrenjen, ker hoče posnemati, a spozna, da sam nikoli ne bo podoben prej omenjenim junakom. O tem problemu bi nam lahko več povedali pedagogi, psihologi in vsi strokovnjaki, ki se ukvarjajo z mladostniki.

Že res, da otrok potrebuje ideal, vzor, po katerem se zgleduje, vendar pa mora biti to takšen vzor, ki ga je vredno posnemati in mora izhajati iz realnega življenja, ne pa iz sveta fantazije in utvare.

TUDI STAREJŠI SEGAJO PO KIČU

Tovrstno literaturo žal na veliko prebirajo tudi starejši, otrok pa jih posnema, morda tudi zato, ker želi biti tudi sam čimbolj podoben odraslim, čimbolj zrel in misli, da je vredno in pametno posnemati vse, kar počno odrasli. Vendar je pri odraslih razlika v toliko, da bero tako literaturo, med katero štejejo tudi raznorazne „pocukrane“ nestvarne dr. romane in podobno, z namenom razvedriti se, pri čemer dobro vedo, koliko „vrednosti“ ima v sebi, ali pa tudi zato, ker iz lagodnosti ali nenavajenosti ne želijo vzeti v roke res dobro čtivo. To zadnje pa je posledica nepravilnega usmerjanja in vzgoje za dobro branje.

„STRASNI ZBIRATELJI“

Obstajajo tudi taki „ljubitelji“ knjig, ki knjige samo zbirajo, jih razvrščajo na policah, tu in tam katero prelistajo, preberejo pa redko katero ali pa sploh nobene.

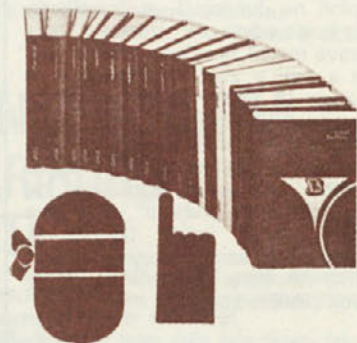
Marsikateremu od teh gre predvsem za čimboljši videz knjige. Zato kupujejo zgolj tiste v lepi vezavi, okrašene z umetlinami, celo zlatimi črkami na hrbtnem delu in naslovnici, vezane v usnje. Ponavadi morajo biti knjige po merilih le-teh tudi čimvečjega formata in čimdebelejše. Tem velikokrat sploh ne gre za vsebino in umetniško vrednost, temveč samo za videz. Zato nemalokrat na njihovih policah ni prostora za po njihovem „navadne“ knjige, vezane v platno in one z mehкими platnicami, četudi so le-te res dobre in cenjene.

ENOSTRANSKO USMERJENI BRALCI

Nekateri zbirajo samo ene vrste literaturo — glede na tematiko seveda. Tako je moč ponekod opaziti npr. samo strokovno literaturo, za drugo pa nimajo „posluha“. Vse lepo in prav. Predvsem strokovna literatura je pri veliko intelektualnih nujna, potrebna za delo in ima seveda svojo vrednost, včasih ne toliko v denarju kot v vsebini in po namenu, čeprav je prav strokovna literatura občutno predraga in zato nemalokrat nedostopna tistemu, ki jo potrebuje. Vendar nekatere, ki poznajo v glavnem samo tovrstno literaturo, prav malo zanima še kaj drugega.

Taki bralci se morda sklicujejo na to, da ne utegnejo prebrati še kakšno literaturno delo ob kopici zahtevnega, oz. tistega kar potrebujejo ob delu, študiju. Ali je to tudi res? Ne. Za dobro knjigo lahko še vedno namenimo urico prostega časa, ko želimo užiti nekaj lepote in obogatiti svoj notranji svet in spoznanja. Zdi se mi, da so tovrstni bralci, ki nemalokrat odklanjajo vsako literaturo razen strokovne, za marsikaj prikrajšani.

RESNIČNA VREDNOST BERILA IN NAPUH NEKATERIH („ZOKUSOM“)

Čisto normalno je, da posameznika zanima specifična tematika, ki mu je pri srcu, o kateri veliko razmišlja tudi sicer. Ravno zato imamo raznovrstne knjige, z različnih področij. Vendar pa gredo nekatere ob tem predalet in pretiravajo. Razumljivo je, da je tudi med bralci, ki so ljubitelji dobre knjige, veliko takih, ki imajo svoja, zase prilagojena merila. Ni pa nujno, da so le-ta umestna in da je samo njihova sodba o kvaliteti edina pravilna. Zelo relativen je namreč že sam pojem DOBRO, enako tudi pojem dobra knjiga. Seveda mora knjiga, ki hoče veljati za dobro, zadostiti osnovnim, splošno prizanim merilom, čeprav je tudi to dokaj raznoliko in se v času spreminja, tako kot način življenja, dobe nasploh.

Vendar pa ta zvrst bralcev ne izhaja iz tega, da je dobra vsaka taka knjiga, ki človeka obogati, obogati njegova spoznanja in mu širi obzorje, ga izobražuje, plemeniti in nudi umetniški in estetski užitek, da ima pravo vrednost, ki (pozornemu) bralcu pripoveduje tudi med vrsticami, pri branju katere ne gre zgolj za fabulo, temveč le-ta predstavlja samo zunanji okvir dogodkov, znotraj katerega se nam ob branju utrinjajo misli, ideje, spoznavamo pravo jedro in bistvo, ki ga želi izpovedati pisatelj.

Bistvo dobre knjige je, da ne prepusti bralca samo toku dogodkov, ki jih opisuje, da se ne zadovolji zgolj s fabulo in z njenim zapletom, kot pač središče dogodka opiše in razplete, pisatelj, temveč da hkrati opaža vse lepote jezika, izraženih misli, načina izražanja, da ob tem naprej razvija izražene misli in da zna ločiti dobro in vredno (vsebinskem in jezikovnem pogledu) od slabega, nekvalitetnega, prostaškega (četudi je tudi to prisotno). Želim poudariti, da tudi zahtevnejši bralci in tisti, ki si umišljajo, da so edini, ki znajo ceniti pravo vrednost dela, velikokrat izhajajo iz preveč zase prilagojenih meril, večkrat so preveč „ozki“ in jih zanimajo samo določene zvrsti, določena tematika, vse drugo pa, četudi je dobro in umetniško doživeto napisano, odklanjajo in obsojajo kot slabo. Pri tem lahko nemalokrat opazimo, kako cenijo sami sebe in svoj dobri okus (ali je res tako dober, o tem sploh ne dvomijo!), si domišljajo, da imajo edino oni „izdelana“ tista prava merila za oceno nekega dela in s tem v zvezi dajejo izjave za katere se čutijo poklicani, da jih izrečejo in morda „obsodijo“ kakšno delo, ki je pravzaprav čisto v redu, a žal navzkriž z njihovo sodbo. Na veliko razglašajo, kaj je „pametno prebrati“, kdo ima res „dobre“ knjige (kamor se seveda tudi sami prištevajo) in kdo nima „nobene pametne knjige“ v svoji zasebni zbirki.

KAKO IZBIRAMO

Knjige izbiramo po lastnem interesu, včasih glede na tematiko, ki privlači, ki je morda trenutno aktualna, včasih pa kupimo kakšno knjigo tudi zato, ker je pač po njej trenutno izredno povpraševanje ali pa smo pred kratkim videli verzijo filmske uspešnice in si želimo imeti tudi knjigo (kar nemalokrat store založbe in prodajajo po predhodnem filmu take knjige „za med“).

Pri nakupu knjige je nemalokrat v pomoč ocena na notranjem ovitku, ki pa ni vedno objektivna in edino merilo za izbiro. Nekateri pa kupujejo izključno samo dela znanih avtorjev. Želela bi poudariti, da ni vedno enako kvaliteten tisto, kar pišejo že renomirani pisci, saj se včasih skriva nekaj res dobrega tudi v delu še „neodkritega“, neznanega pisatelja, takega, ki si

še ni uspel utreti pot na Parnas umetniške besede.

TEŽAK PRODOR „NEZNANIH“

Kot vsepovsod, si je tudi na področju umetniške besede težko utreti pot med znane pisce in se jim brez omahovanja, dvomov in občutka plahosti ter celo manjvrednosti postaviti ob bok.

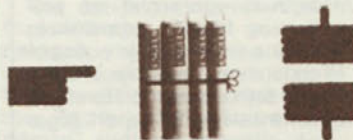
Skratka, še tako dobro delo neveljavljenega velikokrat težko prodre med znana imena. Če pa se nato uspe povzpeti in doživi uspeh, se zgodi, da so založbe pripravljene tiskati tudi take knjige istega avtorja, ki so nato morda celo pod nivojem uspešnice. Predvsem je težko prodreti s poezijo, s tako imenovano moderno poezijo. Zato se nekateri, čeprav dobri moderni pesniki, v sili razmer zatekajo k tiskanju v samozaložbi (seveda, če jim to dovoljujejo finančne možnosti).

Prav tako se dogaja tudi, da je kakšna dobra knjiga v hipu razprodana, povpraševanje po njej pa nenehno raste. Večkrat so ob tem založbe tako nefleksibilne, da ponatisnejo knjigo šele, ko zanimanje zanjo že upada. Seveda to ne počno vse založbe, so tudi izjeme, ki pa samo potrjujejo večkratno ponavljajoče se pravilo.

KNJIGE, KI JIH PODARJAMO

Velikokrat slišimo trditev, da je najprimernejše darilo knjiga. Res. Vsakdo se razveseli dobre knjige. Vendar pa se takoj pojavi vprašanje ali je izbrana knjiga res primerena za določenega človeka. Ali smo „zadeli“ njegov okus? Nemalokrat se zgodi, da s take vrste darilom razočaramo, namesto da bi razveselili.

Zakaj? Premalo poznamo okus človeka, ki ga želimo obdariti, premalo smo morda seznanjeni s tem, kaj ga res zanima, privlači, o čem razmišlja, s čim se ukvarja.

Da bi z darilom res dosegli svoj namen, se moramo v obdarovanca poglobiti, ga dobro poznati, izbirati z dobrimi željami in naklonjenostjo in preko takega darila povedati kaj čutimo do tistega, ki mu knjigo poklanjamo.

Kot vemo, se ne moremo zanašati na nasvete prodajalcev, ki so še vedno (velikokrat, so pa tudi

izjeme seveda) premalo „s srcem“ in ustrezno strokovno usposobljenostjo prisotni na delovnem mestu. Predvsem je napačno, da jim gre za to, da bi prodali, ne pa za to, da bi svetovali in poznali dela, ki jih prodajajo.

Za izjemo naj navedem mariborsko knjigarno z galerijo ARS na Gosposki ulici in morda še kakšno. V tej knjigarni so kupcu dostopne na ogled vse knjige, tako da si jih lahko nemoteno ogledaš, pa tudi nasvet prodajalke je lahko v pomoč. Ob nakupu se najraje (verjetno velika večina) odločamo sami.

Za ilustracijo neustreznega prodajanja naj omenim kaj se je kolegu v eni izmed knjigarn v Mariboru zgodilo, ko je želel s pomočjo prodajalke izbrati ustrezno knjižno darilo, pa mu je le-ta „prijazno svetovala“, da je za

„finančno podprtim“. Ob tem naj omenim domiselne žepne izdaje knjig in tudi med Kondorjevo zbirko z dobrimi spremnimi besedami in bibliografskimi podatki lahko izbrskamo nekaj prav zanimivega čtiva.

KJE JE PRAZINA

Gospa profesorjeva in milostljiva gospa profesorjeva sta ob kavici do kosti obrali že vse skupne znanke in znance, pohlepneže, snobe, primitivce in standard drugih zavidajočih tipov. Ko je gostji zmanjkalo „štifa“, se je čutila dolžno na glas občudovati umetniške slike v salonu, porcelanski servis, klčasti lesteneč, še posebej pa ogromno knjižnico gostiteljice. Medtem ko je le-ta ob pohvalah porcelana in lestence kar slino požirala od zadovoljstva, je ob omembi številnih knjig energično intervenirala: „Ne, ne, knjige pa niso naše, jih je mož iz visokošolske knjižnice prinesel, da iz polic ne bi zljala v salon takšna praznina...“

darilo primerna samo debela knjiga, ki je lepo vezana v usnje!!!
Tipična potrošniška miselnost!

KDO VE ZA ANTIKVIARIAT?

Nekateri bralci se drže pravila kupovati vedno samo čisto nove knjige in so prvi, ki jih nato prelistajo in (morda) preberejo. Nato pa jih izpostavijo prahu na policah. Taki ne marajo niti slišati za to, da bi kupili kakšno staro knjigo. No, na srečo je tako „principielnih“ malo, saj je pa res vseeno, koliko ljudi je imelo knjige pred nami že v roki. Seveda je pačno, da v knjigi ne puščamo sledov, če pa to le storimo, pokažemo s tem samo svojo nekulturnost in primitivizem.

No, povrnimo se k rabljenim knjigam. V Ljubljani je že vrsto let moč kupiti dobre, kvalitetne, a že rabljene knjige, ki so samo zato, ker so bile že prebrane in odložene, na razpolago po občutno nižji ceni. Pa nikakor ne mislite, da so to stare knjige. Sploh ne! Med njimi je moč najti tudi izdaje zadnjih let. Izbira je res pestra in veliko ljubiteljev dobre in ne predrage knjige redno zahaja v te prostore. Ta način izbire knjig je vsekakor spodbuden in domiseln. Škoda le, da takega antikvariata nima vsako mesto.

Pa še to. Namesto, da zametujete rabljene knjige in jih prodajate kot star papir, jih podarite knjižnici, saj jih bo vsaka rada sprejela.

Asja

VELIKO
DOBREGA BRANJA
ZA MALO DENARJA

VELIKO
DOBREGA BRANJA
ZA MALO DENARJA

MALO
DOBREGA BRANJA
ZA VELIKO DENARJA

V prejšnji številki Katedre smo že, sicer v kratkem sestavku, nakazali problem, ki obstaja v knjižnici Visoke ekonomske komercialne šole v Mariboru. Tudi sam sem, kot študent te VDO zapazil ta problem, vendar menim da mu moramo v Katedri posvetiti več prostora. In da ne bi kritizirali in ocenjevali stanje le na eni šoli, sem v svojem sestavku zajel tudi ostale knjižnice na Univerzi v Mariboru.

OPROSTITO, TOVARIŠ PROFESOR...

Ko sem v kartoteki izbral gradivo za seminarsko nalogo, ter si zapisal signature knjig, me je presenetil odgovor tovarišice knjižničarke, ki je ob pogledu na moj listič takoj odgovorila, da teh knjig ni v knjižnici, ker so izposojene.

Sicer zelo vsakdanji odgovor „nimamo“, ki ga lahko slišimo na vsakem koraku, je vzbudil mojo radovednost. Vedel sem, da je tovarišica prišla na to delovno mesto v naši knjižnici pred razmeroma kratkim, a je že po signaturi poznala knjige. Po nekaj vprašanjih, ki sem jih zastavil, mi je postala zadeva jasna in tudi zanimiva, zato sem knjižničarko zaprosil za razgovor, katerega sem kasneje nadaljeval z vodjo knjižnice.

Signature knjig, ki sem jih imel zapisane so zastarele, ker knjige že dalj časa niso bile vrnjene v knjižnico. Kot vemo, je izposojevalni rok tri tedne, ki ga lahko podaljšamo še za nadaljne tri tedne, nakar smo dolžni knjigo vrniti. Ti pogoji pa ne veljajo za tovariše profesorje, ki knjig ne vračajo niti na poziv delavcev knjižnice. Na policah v kabinetih profesorjev ali celo pri njih doma da se prašijo velike količine strokovnih knjig, med katerimi niso redki tudi unikati na mariborski univerzi. Po velikem številu teh knjig povprašujejo študentje, ki pripravljajo seminarske ali diplomske naloge, pogosto pa je to tudi študijsko gradivo za izpit.

Kolegica iz tretjega letnika mi je omenila tudi sledeč problem: Pri nekem predmetu predava profesor po knjigi, po kateri zahteva tudi znanje za izpit. En izvod te knjige, ima knjižnica na VEKŠ (unikat v Mariboru) vendar jo ima izposojeno omenjeni profesor. Zato so morali knjigo naročiti v Univerzitetni knjižnici, kjer sedaj izmenično študira cela skupina.

Omenjena nediscipliniranost profesorjev povzroča delavcem knjižnice velike težave, posebej knjižničarki, ki mora nebrojkrat odgovoriti: „Nimamo, pojdite k temu in temu profesorju, morda vam jo bo posodil!“ Knjižničarka je zaradi tega postala med študenti zelo nepriljubljena, sama pa je izjavila, da se precej boji za svojo eksistenco, ker je nepriljubljena tudi med nediscipliniranimi profesorji. Dejal je, da je njen trud že rodil določene sadove. Dogodilo se je, da je prinesel profesor knjige v kovčku in v potovalki, pa še vedno ni vrnil vseh knjig.

Zanimiv podatek je tudi ta, ki sem ga odkril, ko sem brskal po kartoteki izposojenih knjig (z dovoljenjem seveda). Našel sem listek še iz leta 1960, t. j. iz leta, ko je bila knjižnica ustanovljena. Na listkih so vidna tudi imena profesorjev, katerih sedaj ne bom našteval. Izvedeli jih boste lahko v prihodnji številki, ko bomo zapisali komentarje teh izposojevalcev-rekorderjev in povprašali tudi med študenti, kaj menijo o tem problemu.

Težave pa povzročajo tudi asistenti, ki odhajajo na odsluženje vojnega roka. Izposojene imajo velike količine knjig, ki pa jih ob odhodu v JLA ne vrnejo.

Menim, da k dosedaj omenjenim dejstvom ni potrebno pisati še komentarja, omenil bi pa, da niso vsi profesorji tako nedisciplinirani in zato ne smemo problema posploševati.

Ker mi je bila tema zelo zanimiva, sem poizvedel še kako je urejen „hišni red“ v ostalih knjižnicah naše univerze.

NA PEDAGOŠKI AKADEMIJI TEH PROBLEMOV NI (?)

Delavci knjižnice na PA zatrjujejo, da pri njih teh problemov ni. Nekateri profesorji imajo knjige izposojene dalj časa, vendar po teh knjigah ni povpraševanja, če pa bi študentje te knjige iskali, bi jih dali profesorji zagotovo (?) na razpolago.

Te izjave so pravo nasprotje opisane stanja v knjižnici VEKŠ, zato sem bil zelo nezaupljiv. Za mnenje sem zaprosil nekaj študentov te ustanove, kateri mi tudi niso mnogo pomagali. Mnenja so si bila nasprotujoča. Študentje so nakazali problem le v tem, da knjižnica nima vse potrebne literature ali jo ima v malem številu izvodov. Ena sama študentka je omenila, da si je poskušala izposoditi knjigo, katere ni mogla dobiti, ker jo je imel izposojeno nek profesor.

Po analizi vseh teh odgovorov sem razmišljal o tem, da morda učni proces na PA ne zahteva oz. študentov ne privede do posaganja po strokovni literaturi; ali druga možnost, da je to posledica tega, ker je študij organiziran le na prvi stopnji.

IZJEME POTRBUJEJO PRAVILA

O stanju v Univerzitetni knjižnici sem se pogovarjal s tovarišico Filovo. Povdarila je, da je njihov namen in želja, vsakemu bralcu zagotoviti knjigo, ki jo potrebuje. Od bralcev pa zahtevajo, da knjigo vrnejo v določenem roku. Povdarila je, da je ta rok možno tudi podaljšati in da izposojujejo knjige tudi za več mesecev. Tudi pri njih imajo profesorji knjige izposojene za daljše razdobje vendar so jih do sedaj disciplinirano vračali, čim je knjigo potreboval kdo drug. Med številnimi bralci obstaja le ena izjema, žal ponovno iz vrst pedagoških delavcev.

Ker na tem področju nimajo večjih problemov, je moja sogovornica v nadaljnjem pogovoru opisala nekatere druge bolj pereče probleme, kot je naprimer problem nabave literature, ker vse literature niti knjižnica ne

pozna, kar je posledica neizpolnjevanja obveze izdajatelja, da vsem osrednjim knjižnicam pošlje obvezne izvode.

Dalje ne nameravam posegati v ostale probleme knjižnic, zato se bom vrnil k načeti temi.

IN OSTALI?

O disciplini profesorjev in tudi študentov v knjižnici smo dalje povprašali tudi v knjižnici Visoke tehniške šole, kjer so nam zagotovili da prej omenjenih problemov ni. Profesorji imajo dalj časa izposojene knjige, vendar ni bojazni, da jih študentje ne bi mogli dobiti.

Ob informaciji iz knjižnice Višje agronomske šole, sem dobil podoben vtis kot na PA, ker v knjižnici ni povpraševanja po strokovni literaturi, katero imajo na razpolago v knjižnici ali jo imajo izposojeno profesorji.

Za konec še podatek o knjižnici na Višji pravni šoli. Ta knjižnica je slabo urejena, namenjena pa je le pedagoškim delavcem.

??

Ko sem zbral vse podatke, sem bil zelo presenečen, ker nisem pričakoval, da bo s svojim problemom izstopala le ena knjižnica. Zato sedaj ne morem pripisati komentarja, ker se do tega specifičnega problema ne morem opredeliti, oz. se bojim, da bi situacijo nepravilno komentiral. Zato prepuščam bralcem, da o problemu sami razmislijo.

Pripomnil bi še to, da s člankom nisem nameraval kritizirati vseh pedagoških delavcev, ki imajo knjige izposojene dalj kot en mesec, saj je bil prvotni koncept knjižnic postavljen tako, da so bile le te namenjene le profesorjem. Odobravam tudi, da imajo profesorji izposojene knjige dalj časa, ne strinjam pa se z nekaterimi pedagoškimi delavci, ki onemogočajo dostop do teh knjig, študentom in tudi delavcem knjižnice. Žal zbrani podatki kažejo, da se to dogaja le na VEKŠ, v kar še vedno dvomim.

Franci Bračko

ŽAL IMA TUDI UNIVERZITETNA KNJIŽNICA V MARIBORU POMANJKLJIVOSTI

Neverjetno presenečen sem bil, ko sem prvič obstal pred napisom UNIVERZITETNA KNJIŽNICA V MARIBORU, saj sem si ob tem naslovu učenosti predstavljal vse kaj drugega, samo to ne, kar sem videl.

Srednje šole nisem obiskoval v Mariboru in tako teče šele drugo leto, kar zahajam v Univerzitetno knjižnico, vedno pa me spremljajo nekoliko neprijetni občutki. Morda pišem o nepomembnih stvareh pa vendar ne morem mimo tega, kar me bode v oči. Nisem človek, ki bi želel, da bi z določenih mest visele vse zastave slave in bi verno oznanjale pomembnost in imenitnost kakšnega objekta, a vendar mi je v mislih živela drugačna slika vhoda v knjižnico naše univerze. Naše predstave so lahko včasih precej navadne, a priznati moram, da sem moral precej napeti oči in privleči na dan še tiste zadnje sposobnosti „iskalca zlata“, da sem odkril vhod v knjižnico, saj me je le skromna tabla za napisom opozarjala, da sem na pravi poti. Povedati hočem, da bi poprečen človek, ki pa je precej površen, kaj hitro zgrešil vhod, ki je dokaj neopazen. Mislim, da si vhod v Univerzitetno knjižnico zasluži vidnejše vodilo. Ko pogledaš nekoliko globlje v hodnik, opaziš na zidu tablico, ki opozarja BRAVCE, da naj puščajo kolesa na dvorišču.

Pa to ni bil glavni namen mojega pisanja. Gre namreč za veliko pomembnejšo lastnost Univerzitetne knjižnice v Mariboru. Kadar pomisliš koliko tisoč knjig si lahko tam sposodiš in pri tem gledaš življenje, si lahko skoraj srečen, saj ni malo uživati takšno čast. Težave pa nastanejo, ko bi rad prebral v veliki čitalnici Univerzitetne knjižnice. Samo dvakrat sem študiral v veliki čitalnici in še takrat nisem dolgo zdržal. Mogoče pretiravam, a prostor se mi zdi premračen in ovira normalen potek študija kake knjige. Nekaj borih luči daje s stropa dokaj žalostno razsvetljavo; na mizah je ob vsakem stolu še ena svetilka, a kaj, ko pa je pretemno okoli svetlobnega kroga, ki ga daje svetilka na mizi. O tem sem se pogovarjal tudi z nekaterimi študenti pa še s kom in vsi so mi dali prav, namreč da je prelabo osvetljen. Tudi premočna svetloba ni zdrava. Vemo, da nobena svetloba ne more zamenjati sončne, a kljub temu bi v prostoru morala biti čimbolj očem primerna svetloba. Že po polurnem branju v veliki čitalnici te začenejo boleti oči in glava in bolje je nehati. Ko študiraš, so oči tako ali tako preobremenjene, a ko študiraš v prostoru, kot je velika čitalnica, to še bolj slabo vpliva na tvoj vid. V veliki čitalnici sem večkrat opazil tudi osnovnošolce, kar mi daje misliti, da bi morali čimprej urediti razsvetljavo, in sicer normalno za oči, saj si lahko mislimo, kako bo šele z otroci, ko nekoliko odrastejo in kako slabo je to za njihov vid. Morda bodo moje besede marsikoga odvrnile od uric, ki jih prebije v Univerzitetni čitalnici, a to ni bil moj namen. Hotel bi le, da bi tisti, ki so za to odgovorni, poskrbeli za pravilno osvetlitev prostorov, saj je že marsikdo moral prenehati s študijem zaradi boleznih oči (ne mislim tega obtoževati nekaterih prostorov Univerzitetne knjižnice v Mariboru, a ne bi želel, da bi kakorkoli vplivali na poslabšanje vida mnogih) in to bi bilo zadnje, kar bi si želeli.

To naj bo hkrati opozorilo za ostale čitalnice v Mariboru. Kljub temu, da je v Univerzitetni knjižnici ogromno knjig, pogrešamo mnoge, ki nam še kako pomagajo. Tako učitelj ne bo našel knjižnice Programska izhodišča in pravila Zveze pionirjev Jugoslavije, ki je na novo izšla pred leti; imajo samo knjižnico, ki je izšla pred več kot deset leti in je že zdavnaj zastarela.

Edi Korat

DRAKULA IN FRANKENSTEIN

Hodimo v kino. Zato, da pozabimo na sivo in pusto vsakdanjost (sami smo krivi, če je takšna!), da preženemo dolgčas in za trenutek odložimo skrbi. No, pri kakšnih „limonadah“ je to že mogoče — so pa tudi filmi, ki zahtevajo od nas več zbranosti, filmi, od katerih veliko pričakujemo, ki tudi od nas zahtevajo večjo pozornost, predvsem pa razmišljanje. Ob filmu samem in po njem. Seveda so tudi okusi različni. Toda ne glede na to prav gotovo velja nekakšno nepisano pravilo, da več ko vidiš filmov — lažje jih ocenjuješ. Pri tem pa je nujno, da poznaš vsaj nekaj filmov iz posameznih zvrsti. In kakšen je obisk v mariborskih kinematografih? Katerim filmom dajemo prednost pri ogledu? Žal se še vse prepogosto dogaja, da gre film (ki si glede na svojo tematsko problematiko, režijsko dovršenost in sploh naj — zasluži več) mimo nas skoraj neopazno. Na sporedu se obdrži dva, največ tri dni. Kakšni so vzroki za takšno stanje? Napačno bi bilo, če bi jih iskali le pri kino podjetju; sicer pa tisti, ki zahajate v kino pogosteje, veste zanje — premajhen obisk; zasedeni sta le zadnji dve vrsti dvorane.

Filmska vzgoja še vse preveč šepa; mogoče bi bilo nekoliko boljše, ko bi se filmski debatni klub Maribor odprl tudi malo navzven. Kako pa je s filmsko vzgojo na srednjih, višjih in visokih šolah?

Na gimnaziji Miloša Zidanška sicer že nekaj let deluje filmski krožek, ki se je sprva ukvarjal le z debatami o filmih, priporočal je filme za šolske predstave — sedaj pa potekajo priprave za snemanje kratkega filma s „šolsko“ tematiko. Kako je drugod? Slabo, zelo slabo. Ko sem se zadnjič pogovarjala o teh problemih s kolegom, mi je dejal, da je podatkov o posameznih predstavah zelo malo, da se tudi sam preveč ne spozna na filme, vendar naj gredo tisti, ki žele izvedeti več, na igralsko akademijo v Ljubljano. No, premišljevala sem o tem, pa mi ni šlo v račun. Tudi strinjala se nisem z njim. Po glavi so se mi „motovillia“ številna vprašanja. Kako je s to problematiko na višjih in visokih šolah? Izgovori, češ da je že ostalih problemov preveč — zakaj bi se ukvarjali še s kulturnimi, so povsem neumestni in neupravičeni. Verjetno bi se marsikdo vključil v tovrstno prostovoljno dejavnost, seveda kolikor bi bilo delo usklajeno in organizirano (filmski debatni klubi, predavanja na to temo, morda celo seminarji — nekaj tega je sicer čutili, toda širšemu krogu je vse še previlika neznanca).

Okusi so različni. Razumljivo je, da si bo vsak ogledal tisto, kar ga privlači. Spet res pa je, da stvar, ki nekoga pritegne, drugega odbije — saj imamo pred ogledom filma na razpolago pogosto le naslov in nekaj fotografij (kar je občutno premalo); če si v tem pogledu nekoliko bolj izobražen, pa te zanimajo še režiser in igralci. Po filmu pa... no, včasih sledi tudi razočaranje...

Tokrat sem se namenila, da spregovorim o tem, kar je mene pritegnilo... Ogledala sem si dva filma s podobno tematiko — eden je bil kinotečni — Drakula in Frankenstein. Zakaj sem šla to gledat? Iz principa — sem govorila sama sebi! Priznati moram, da sta bili to moji prvi grozljivki (čeprav sem pričakovala več groze in krvi) in da mi je bil veliko bolj všeč drugi film z originalnim naslovom Frankensteinov sin. Zgodba sama je precej preprosta. Poudarek je na medsebojnih človeških odnosih. Govori o sinu velikega znanstvenika Frankensteina, ki je v nameri, da bi za človeštvo ustvaril nekaj dobrega, skonstruiral (čeprav nehote) pošast, ki je ljudi s svojo magično močjo uničevala in spravljala s sveta. Ni težko človeka oblatiti, težje ga je oprati, posebno, če mu je bila storjena krivica, če so ga obsodili po nedolžnem. Film odlično prikaže vzdušje meščanov, njihovo nezaupljivost in celo sovražnost. Tako je Frankensteinov sin — tudi sam znanstvenik — podvržen drugi nevarnosti; s strani občanov in starega čudaka Igorja, ki si na vse pretega prizadeva, da bi pošast obudil nazaj v življenje. Toda zakaj? Samo zaradi svojih koristi, zgolj in golega maščevanja nad sovaščani. „Kot človek bi te moral uničiti, kot znanstvenik pa te bom obudil nazaj v življenje.“ — in res ga je! Luškani zapleti in happy end; dobro se ohrani, hudobno gre v sveta. Vsaka hudobija se enkrat obrestuje in dvojno maščuje. Igor podleže strelu iz puške, pošast konča v žveplenem vulkanu. In končni vtisi: kljub temu, da je bil film črno bel, se to sploh ni opazilo. Režijsko je bil še kar na višini, znal je pritegniti gledalca, imel je precej končnih prizorov. Končna misel pa je: Človek, ki si zada določeno nalogo, jo mora pripeljati do uspešnega zaključka. To je mogoče vendar samo, če imaš dovolj poguma in vztrajnosti. Z drugimi besedami — ni dobro niti precenjevati, še manj pa podcenjevati (ambicioznost je vedno zaželena, če ni pretirana!) svojih sposobnosti in problema, ki se ga lotiš.

Film Drakula — oče in sin me ni posebno navdušil. Tudi tu ni bilo pretirane grozljivosti. Dogodki na platnu so se mogoče odvijali celo preveč ležerno. Nekateri hočejo biti nad ostalimi — nekaj višjega (Drakula); drugi ki so potomci „višjih“ žele spet med ostale — med povprečneže. In komu je lepše? Oče je v svoji karieri zelo uspešen (vendar ni srečen — kljub temu, da ima dolgo življenjsko dobo — čez 200 let). Sin, ki ima po svojem očetu kot zadnji ostanek vampirstva — le še dva dolga zoba, je bolj srečen. Seveda v osebnem življenju — saj se kot človek tudi srečno poroči, ima otroke... Prav tu pa se zatakne... podan je zakon dednosti — pri sinu se pojavijo lastnosti svojega dedka — zloglasnega princa noči. In kaj mi je bilo v filmu všeč? Če odgovorim naravnost — to, da ni bilo veliko pretakanja krvi (v kakšnem tretjerazrednem westernu je prav gotovo več — čeprav je bil ta film za otroke prepovedan, westerni pa niso!) — ugrizi, kolikor jih je bilo, pa so bili zgolj iz ljubezni in zaradi nje. Baron noči je „ugriznil“ svojo žrtev samo zato, da bi postala njegova žena, da bi si jo pridobil z dušo in telesom. (Kakšni ste moški?! No, ja — uspelo mu je. Ni pa mu uspelo ljubezni obdržati — kajti navsezadnje ni bil človek!

Opisala sem vtise dveh filmov. Oba sta bila francoska — toda med njima je velika razlika. Pri drugem filmu lahko rečem, da režiser ni izkoristil vseh možnosti. Marsikaj je ostalo nedoločeno.

Ob koncu naj pripomnim le še, da ni nujno (čeprav je pogosto tako!), da so filmi s „pokvarljivim“ naslovom res pokvarljivi. Ogled nekaterih se splača!

Danila Orešek

RAZMIŠLJANJA O FILMU

Tovarišija ali hodite kaj v kino? Odgovor bi po mojem skromnem mnenju moral biti pozitiven, saj se skoraj vsak med nami občasno znajde pred premikajočimi se podobami „magičnega“ sveta filma.

Toda, ali smo zadovoljni s tistim, kar gledamo? Ali nam res distributerji (INEX, CROATIA, MORAVA, VESNA...) in naša ljuba kino podjetja predvajajo nekaj magičnega — kvalitetnega, da bi si to bilo vredno ogledati? Mislim, da stvar ni taka, kot bi lahko bila, ker nam vsem (publiki) „naši“ direktorji distribucijskih podjetij kar precej nesamoupravno, oz. kar po svojem okusu izbirajo filme, ki se jih da dobiti oz. kupiti na tujem tržišču. Dobro, nihče temu ne bi oporekal, če bi to bili res večinoma kvalitetni filmi oz. vsaj srednje dobri filmi, toda naši distributerji ponavadi odkupijo letno dva do tri solidne filme, ostalo pa so filmi pod vsako kritiko. Res pa je, da za VESNA FILM tega zadnje čase ne bi mogli trditi, ker jim nekako uspeva (kar je skoraj enako čudežu) odkupiti take filme, če že ne vedno na umetniški, pa vsaj na visoki tehnični ravni, kar pa tudi nekaj pomeni, ko včasih lahko gledamo vsebinsko in tehnično povsem obupne filme.

Torej velja spodbuditi VESNO k nadaljevanju take politike, ki vsekakor precej pomeni pri dvigovanju kulturne ravni našega gledalca. Vsekakor pa je učinek veliko manjši, ko pa na naša platna zahajajo tudi slabi filmi, ki so jih wozili drugi jugoslovanski distributerji in ki delujejo bolj destruktivno kot stimulatивно na kreiranje mlade osebnosti (kajti vemo, da je mladina najbolj množičen obiskovalec kino predstav). Potrebno bi zato bilo „prisiliti“ tudi druge distributerje, da bi malo bolj upoštevali svoje vzgojno oz. kulturno poslanstvo, ne pa da bi gledali le na to, kako prigrabiti čimveč denarja.

Seveda obstajajo tu tudi drugi problemi kot npr.: delitev deviznih sredstev distributerjem ob nakupih v tujini, obseg kvalitetnih filmov posnetih na tujem kakor tudi visoke cene teh novih filmov ipd. Toda ti problemi so rešljivi, kar nazorno dokazuje VESNA FILM in zato ne vidim razloga, zakaj tega tudi drugi ne bi mogli storiti!

Nekaj pripomb bi veljalo izreči tudi na račun mariborskega Kino podjetja, ker imajo pri njih včasih prav čuden kriterij pri sestavljanju sporeda. Večkrat se zgodi (in to ni samo moje lastno mnenje), da v mariborskih kinih človek lahko vidi v enem samem tednu 4 do 5 dobrih filmov in bi veljalo skoraj vsak dan presedati po dve uri v kinu, drugič si pa zopet v enem ali dveh tednih ni vredno ogledati skoraj nobenega filma. Zakaj je to tako? Ne vem!

Verjamem pa, da se tudi v Kino podjetju tega zavedajo in bodo poskušali v bodoče bolj razporediti kvalitetne in manj kvalitetne filme, da bi spored vendarle bil nekoliko bolj raznolik.

Velika pohvala pa velja Kino podjetju na račun uvedbe ponedeljkovih kinotečnih filmov (o čemer je bilo sicer govora tudi v prejšnji številki), ki se mi zdijo zelo dobro izbrani, da pa o njih kvaliteti sploh ne govorim — to so res vrhunske umetnine iz preteklih let, jasno nekoliko že mogoče „iz mode“ za današnjega gledalca, a vendar jim ta zastarelost ne jemlje trajne kvalitete in izrednega čara. Mogoče se nam zdijo zdaj še celo malo boljše.

Začuden pa sem skoraj vedno, ko ugotovljamo, da je odziv gledalcev ranje prav neverjetno majhen. V dvorani se znajde mogoče kakšen filmski fanatik ali pa kakšen parček, ki se trenutno nima kam dati in lepo sedi vsaj na toplem. Neverjetno!

Po vsem tem se mi vedno poraja misel: ali je film res samo zabava in prav nič več?

Branimir Gasparini

Za nami je drugi potek tromesečnih srečanj v debatnem klubu oz. T. grupi. Novi in stari člani smo živo občutili in doživljali mnenja, trening stališč — jedro dinamike, ki je samo ena od oblik, oz. načinov izražanja tega, kar se v nas dogaja, čemu jih ljudje potrebujemo in kaj ta povzroča v T grupi?

Kako to dejavnost ocenjuje naša družba, ali je skupina še vedno eksperimentalna? Kakšni so nadaljnji načrti za dejavnost debatnega kluba, sem proti koncu naših srečanj vprašala vodjo skupine Tilka in postala radovedna.

Tilka: „Ta metoda dela je bila predstavljena javnosti, delavcem Šolske svetovalne službe na X. posvetovanju, septembra v Portorožu. Bila je ugodno sprejeta kot novost, intenzivna metoda, doživljajsko srečanje v današnjem hitrem tempu faktografskega trpanja podatkov in formalističnega znanja.

Skupina ni več eksperimentalna. Prejšnja dejavnost je bila ugodna za nadaljnjo. Na prvih srečanjih smo podoživeli, kako težko je odkrivati svoja čustva, zaupati sočloveku svoje želje, ker imamo izkušnje, da je to nevarno.

Ker je polovica članov že doživela fenomen grupne dinamike, je proces v drugi grupi potekal drugače in nas privedel v še globlje plasti človekovega doživljanja. V metodah smo storilnostno usmerjeni; v tej grupi pa so člani doživeli tisti dopuščajoci odnos do življenja, kjer je vse možno.

Trening stališč, kot že vemo, je ena od metod grupnega dela in čeprav je usmerjena bolj na izražanje počutja + mnenja, vzbuja v človeku podzavestne psihične procese in omogoča uvidevanje, spoznavanje teh, v primerjavi z analitičnimi metodami dela, kjer je duševna energija usmerjena predvsem na podzavestna dogajanja, ki vplivajo na človekovo vedenje.

Potreba po spoznavanju človekovega bitstva, globin, neznank je verjetno tisto, ki nas člane združuje, verbalna sposobnost izražanja pa je samo ena izmed možnosti, ki so odprte, vključujemo tudi neverbalni način izražanja. Izražanje psiholoških vsebin preko gibanja, glasbe, avtogenega treninga, meditacije, likovne ustvarjalnosti.

Vem, da je med študenti mnogo interesa za jogo in druge izraze simpatije v vzhodnjaški filozofiji, tudi ti so vabljeni, da se nam pridružijo.

Vse je odvisno od nas.

Ugodnost za debatni klub je tudi v tem, da je to delo materialno podprto s strani vodstva Zdravstvenega doma Maribor (ZDM) ter Sklada za zdravstveno varstvo študentov.“

Razmišljam in vedno znova se mi porajajo nova vprašanja, odgovori, misli.

Antika in srednji vek (gledališče), član, subjekt in T skupina, družba, klub, razred, komisija, delegacija, grupno delo v vzgoji, zdravljenju, upravljanju. V vsem se zrcalijo konflikti celotne družbe. Te konflikte identificiramo, uvidevamo preko dinamike med seboj in preko zaupanja v sočloveka spreminjamo; presegamo strah (ki podi agresijo, bolezen, destruktivnost), konformizem, potrošništvo, odvisnost, boječnost, slepo poslušnost, apatičnost ter v samoaktualizaciji, dopolnjevanju, solidarnosti, krepimo in podpiramo rast svobodomislene, pogumne, vztrajne, suverene in zrele kreativne osebnosti.

Odnosi ali stališča so dinamične poteze naše osebnosti, mentalna pripravljenost, da tako ali drugače reagiramo na objekte in situacije.

Sedaj in tukaj; (petek zvečer, prostor Kate-dre) v pričakovanju opazujem in doživljam tišino in napetost, ki se poraja med nami, ko vsak zatopljen v globine svojega jaza izraža notranjo aktivnost. Mogoče bi želel nekdo nekaj povedati pa ne želi biti prvi. Ali smem? Je pravi trenutek? Je prava vsebina? Pogled sledi pogledu, podzavestno sledi kretanja kretjnji, ki govori, da smo si podobni. Uide besedica, korajžno in izbruhne smeh, odvečna energija, sprošča v nas tesnobo in neprijetnosti, sledi doživeta izpoved zaupanja, podoživljamo, vsi, predanost, ki odmeva na naših obrazih in naše telo ustvarjajo notranji kontakti, ki ponovno daje oporo moji

sosedi Alenki, da tudi ona pove da ji je težko, ker sedaj ne more nehati, ni edina, uradno je debate konec, vendar nas ne vleče domov, vodji odideta, mi pa ostanemo in začne se debata o debati, navzkriž in počez, ni ovir in ne zavor, tudi deremo se, saj to je človeško in zdravo ker pomaga, analiziramo in sintetiziramo, ne bojimo se, le ustrašimo se, da nas ne bi slišali, toda pogumni smo in to potisnemo za drugič. Tako ne moremo in ne moremo nehati, zato se bomo v letošnjem letu najbrž srečevali v ambientu nove pedagoške akademije oz. tam, kjer bomo to želeli.

Medtem ko Tilka razmišlja za nas in o nas; o klinični pomoči psihično ogroženim študentom, ki bi bila nesmotrna; „če se ne bi usmerila k prevenciji motenj, analizi vzrokov in aktiviranju možnih preventivnih prizadevanj v okviru univerze in sistema vzgoje in izobraževanja,“ razmišljajmo tudi sami o širokih možnostih preventivne dejavnosti ter s svojimi idejami, željami, stališči, interesi, in sposobnostmi prispevajmo k aktivnemu iskanju rešitev v danih možnostih, le tako bomo dopolnjevali sisteme, izgrajevali novo in presegali staro.

Vera Horvat

Popravek:

V Katedri št. 5 je bilo pomotoma v članku z naslovom DEBATNI KLUB — T GRUPA navedeno: Vodji grupe sta tov. Tilka Kren, specializantka klinične psihologije . . .

Pravilno se glasi: Vodji grupe sta tov. Tilka Kren specialistka klinične psihologije . . .

Opravičujemo se zaradi pomotela

Uredništvo

V FRAKU MED PARTIZANI

V počastitev 34. obletnice brigade Miloša Zidanška je bilo na mariborski gimnaziji, ki pravtako nosi ime po tem narodnem heroju, organizirano srečanje z borci Zidanškove brigade. Razgovora so se udeležili komisar pohorskega odreda Franta Komelj, Anton Grašič — Samo, Vili Mlakar — Boltežar, Skrvlovnik Janez — Ivo, Vrhovšek Jelka, Kasnik Zmago — Sašo, in Marica Trbovšek. Borci so pripovedovali o svojem delu in doživljanju NOB, nanizali so vesele in tragične trenutke. Poudarili so požrtvovalnost, iskrenost, hrabrost in borbenost, ki je navdajala mlade med vojno — vse to pa je potrebno tudi dandanes. Občutka ni moč opisati — vse kar se dogaja je enkratno, doživeti moraš sam. Občutkov ni moč prenašati, prenašajo se lahko izkušnje in te lahko koristijo vsakemu posamezniku. V njih je zbrano več kot v knjigah. „To je tako kot, če imaš li mono. V knjigah lahko bereš o njenem okusu; toda šele, ko jo sam okusiš, veš, da je res kisla,“ je dejal tovariš Franta Komelj. Pripovedoval je tudi o svojih občutkih ob vstopu v partizane, o tem, ko je prvič streljal s puško.

Anton Grašič — Samo je prišel v Pohorsko brigado v Savinjski dolini. Težka je bila ločitev od tovarišev iz prejšnje čete — prehod iz starega v novo okolje — vendar se je privadil presenetljivo hitro; v nekaj urah. „Čeprav v vojski ni demokracije, smo probleme reševali demokratično“, je povedal.

Vili Mlakar — Boltežar je pripovedoval o dogodku, ki mu je „prinesel“ prvi plašč. Partizani so pripravili zasedo ob železniški progi blizu Ribnice na Pohorju. Bil je visok sneg, bukve so pokale, orožje je zamrzovalo, tudi Drava je bila zamrznjena. Bil je v zasedi med skalovjem, prsti so mu bili odreveneli in padel je na progo — vendar so ga tovariši še pravočasno rešili. . . . Vlak je moral ustaviti. Vnel se boj, partizani so prišli do orožja in obleke. „Takrat sem prišel do svojega prvega plašča — bil je sicer frak — a boljše nekaj kot nič,“ je zaključil smeje.

Tovarišici sta pripovedovali o svojem delu bolničark „Težko je bilo“, se spominja Jelka Vrhovšek. „Rane smo razkuževali z žganjem, primanjkovalo nam je ovojev in zdravil, pa tudi ostali pripomočki so bili precej preprosti.“

Pogovor je bil zanimiv in koristen. Sprejet je bil tudi predlog za ustanovitev posebnega odbora, ki bo povezoval dijake in borce, saj si oboji žele, da bi bilo takšnih srečanj še več. S tem se bodo na mlado generacijo prenesle izkušnje — na podlagi teh pa bomo lahko gradili lepšo in čimboljšo prihodnost. Boljši jutri!

Daniela Orešek

NA ZVEZI

Naša „slavna“ televizija nam je spet postregla z zelo zanimivo oddajo (četrtek, 19. 1.) — prisluhnili smo „pogovoru“ vodilnih televizijskih delavcev, ki se ukvarjajo s filmom na TV, dveh novinarjev in enega dijaka, s tematiko „Film na TV“.

Zelo „pisana“ zasedba — vsi razen dveh (dijaka in celjskega novinarja) dobivajo honorarje pri RTV. Zato ni čudno, da sta le ta dva kritično ocenjevala delo trojice oz. misteriozne službe za študijski program, ki na „veliko veselje“ gledalcev izbira slovenski TV program. Ostali so si med seboj le bolj ali manj prikimali in se v svojih trditvah podpirali, tako da gledalci nismo bili prepričani v „napore“ za boljšo bodočnost programa.

Odg. urednik za film tov. Dušan Voglar se je pohvalil z dejstvom, da predvaja RTV Ljubljana izmed dveh jugoslovanskih TV studijev največ premiernih filmov (kar je prav gotovo „strašno velika stvar“!); nedomiselnost oz. slabo opremljene oddaje pa je opravičil (?) s prešibko kadrovske zasedbe v pogledu števila (menim pa da ni odločilno število, temveč kvaliteta).

Pohvale vredna pa je tudi samokritična izjava novinarka DELA Stanke Godnič, ki nam mnogokrat pred FILMOM TEDNA postreže s kritiko teh filmov in ki ji včasih pač ne „pridejo pod kožo“ in se zato zateka k ozko strokovnim razlagam, frazam, tujkam; tako da se gledalec sprašuje, ali so le-te sploh smiselne?

Razen tega pa smo lahko izvedeli, da nam bo RTV Lj. v bližnji prihodnosti postregla še z „razpravami“ o RTV Koper, Radiu Maribor, prikazovanju nasilja na TV... (o posladkanih ameriških limonadah, ki jih po mnenju odg. urednika za film ni na našem TV programu?).

Verjetno bodo uporabili preiskušeno prakso — televiziji se pogovarjajo, gledalci pa naj poslušajo in prebavijo!

Menim, da so tako organizirane razprave popolnoma zgrešene; dokazujejo ravno nasprotna samovoljna strmenja skupine posameznikov, ki kakor da se „noče“ (?) nasloniti na sodelovanje z množico.

Zanima me, kaj o naši televiziji mislile študenti, še posebej pa študenti Akademije za gledališče, film, radio in televizijo v Ljubljani, ki bi vendar MORALI biti vsaj delno prisotni pri ustvarjanju programa naše TV!

Tako, kot se drži skupaj mreža, kot se drži skupaj molekula vode, ali pa tako, kot se vežejo akcije mafije, prav tako in nič drugače se podpirajo v filmskem sporedu ljubljanske televizije „očaki“ sedme umetnosti. Še več: stojijo na stališčih, pa niso niti prav prepričani, na čigavih? Še najbolj bi veljalo, da na svojih, če ne bi opravičevali svojih „dolžnosti“ do gledalcev filmskega TV sporeda, ki pa se samo zazibljejo v fotelju in ob koncu dremavice, mogoče še predno grede spat, ugasnejo sprejemnik. Pa to ob takšnih filmih ni prav nič nenavadnega, še manj čudno pa je ob strateški zvezi, ki jo brihtni televiziji pripravijo nam za „posladedek“ filmske grenkobe.

Škoda le, da tov. Milan Seničar in tov. iz Novega mesta nista uspela postreči duetu Voglar—Godnič z osvežujočo TV limonado, ki jo ljubljanska TV prodaja pod lažno embalažo.

Western v novoletni noči (ko mladina spi — po mnenju filmskih strokovnjakov: „morala bi spati“ — to so prave vzgojiteljske sposobnosti, katerih sestavni del so verjetno tudi filmske podskupine...) je verjetno poklon ljubljanske TV pijanim gledalcem... Naslednje leto se pripravite na grozljivko popestrano s komentarjem o melodrami! Žal je še vedno slovenska limonada v Ljubljani šnops!

Goran Devidé in Brane Srčnik

POKLIC KI IZUMIRA

Na Univerzi v Mariboru se srečujemo s fenomenom izumirajoče šole. Beseda je o Višji agronomski šoli, ki počasi razpada, pa ne zaradi vedno manjšega vpisa študentov nanjo, pač pa zaradi neustrezne starostne strukture predavateljev. Skoraj v enakem položaju bo čez nekaj let Pedagoška akademija. Ob ustanavljanju višjih in visokih šol v Mariboru smo poudarjali krepko povezavo teh šol s svojim okoljem, z združenim delom. Enako lahko, z nemalim ponosom trdimo tudi sedaj, pa vendar nam propada šola, o kateri bi lahko trdili da organsko najbolj spada, oziroma ima najmočnejše zaledje in podporo v svojem okolju. Ne smemo pozabiti, da je Slovenija, posebej še njen severovzhodni del, še do pred nekaj leti veljala za izključno agrarno področje. Te trditve ne more negirati niti veliko industrijsko središče — Maribor in razvijajoči se Ptuj, ker je velik predel ozemlja še vendarle okarakteriziran za „nerazvito“ ali manj razvito področje, katerega edina možnost razvoja je kmetijstvo. In za razvoj kmetijstva so potrebni kadri, mladi in ustvarjalni. Te pa vzgaja VAS.

Star pedagoški kolektiv je prav gotovo že tisti, ki ima povprečno stopnjo starosti štirideset let. Pri tem ne bom vlačil na sveto moči mladega kadra, saj je konec koncev lahko prav tako pasiven in neustrezno usmerjen (npr. samo v ustvarjanje svoje kariere), kakor npr. starejši sodelavci, vendar bi poudaril, da je poklic pedagoga težaški, saj predvideva ogromno „sededečega“ dela, mnogo študirajočih noči, zahteva odstop od „pravice“ sebi posvečenemu prostemu času, zahteva mnogo energije in zdravih živcev za delo z mladimi... poleg vsega tega pa je treba razvijati še svojo stroko.

To pa je kolektiv, ki je v povprečju že presegel Abrahama vedno manj sposoben. S tem ne mislim blatiti kolektiva, ki se prav gotovo zaveda svoje brezperspektivnosti, ampak omeniti le to, da nekaj v kadrovski politiki na univerzi le ni prav. Morda je za to kriv status šole, „kmečke“ šole, morda premali družbeni pomen vzgajanja kadrov za razvoj kmetijstva... karkoli že, problem je tu in prav hitro ga bo treba pričeti reševati. Prva možnost je dana z razvojem višje šole v visoko in vzgajanje lastnega kadra, druga, tesnejša povezanost z občinami severovzhodne Slovenije, tretja in morda najboljša pa bo tista, ki jo bo našel kolektiv VAS sam. In poiskati bo jo moral kaj kmalu!

Marjan Vešnar

Na pobudo aktivna ZK ŠD Maribor je bila v decembru 1977 izvedena akcija preverjanja frekventacijskih potrdil vseh študentov, stanovalcev študentskih domov. Osnovni cilj akcije in aktivna, ki jo je sprožil, je bil pokazati odgovornim in neodgovornim v ŠD, da obstaja način in pot za reševanje enega najbolj akutnih problemov ŠD, ki vse bolj implicira nezadovoljstvo med študenti, stanovalci ŠD.

Resnici na ljubo — vse ni bilo tako enostavno, že pri samem oblikovanju predloga za akcijo se je pokazala razdvojenost mnenj. Naslednji problem je bil formiranje komisije, ki bi akcijo izvedla. Tudi tokrat je aktiv ZSMS ŠD pokazal svojo neorganiziranost, svoj formalni obstoj. Komisija se je le pekačko formirala, sestavljali so jo trije člani: predstavnik aktiv ZK ŠD in predstavnik predsedstva domače skupnosti. Tretji član, predstavnik (predsednik) aktivna ZSMS ŠD je ostal od začetka do konca akcije član komisije le na papirju.

Rezultati akcije so bili porazni: dvanajst „ponarejevalcev“ je bilo legalnih stanovalcev ŠD. Tokrat so bili ekonomisti „glavni“, saj je bilo na VEKS osem „ponarejevalcev“, drugi so bili v senci: VTS — trije, in VPS — eden. Veliko aktivnost pri ponarejevanju dokumentov so pokazale tudi študentke, zato jim svetujem, da ena izmed njih organizira „društvo ponarejevalcev“ — morda bi sčasoma pokazale še boljše rezultate!

Sprašujem se, koliko je tistih, ki so ponaredili ostale dokumente! Tudi to vrsto falsifikatorjev je mogoče razkriti, vendar tisti, ki bi morali ugotovljati resničnost navedb, zatiskajo oči.

Ob tem se pojavlja tudi vprašanje, ali je sistem izdajanja frekventacijskih potrdil dober.

Akcija nam je dala še en podatek, ki je vsem znan in se znova potrjuje. Očitno zbrade v oči neaktivno ali le formalno delo delavcev ŠD. Pri preverjanju frekventacijskih potrdil smo namreč našli tudi takšne študente, ki so diplomirali že v oktobru 1977 pa so še zdaj legalni stanovalci ŠD. Ali ni to zadosten podatek za utemeljitev zgoraj navedenega dejstva.

Če želim podkrepi to dejstvo, mi bo prav gotovo dobrodošel podatek, da približno 20 študentov od oktobra naprej čisto legalno živi v ŠD, čeprav niso predali frekventacijskih potrdil.

Posledica akcije je znana: kršitelje je bilo potrebno kaznovati, seveda brez kompromisa, — vsi ven iz študentskih domov do 15. januarja 1978. Vprašam se, zakaj tega niso preprečili še v samem začetku — saj ni dovolj samo kaznovati?

Zoran Štovič

RAZSTAVE, RAZSTAVE...

Konec starega in začetek novega leta je (v kulturnem smislu) v Mariboru minil v znaku številnih razstav, večjih in manjših. Poglejmo, kdo vse se nam je predstavil:

— V prostorih velikega razstavnega salona Rotovž je bila na ogled „Partizanska grafika“ akademskega slikarja Božidarja Jakca. Obsegala je 114 grafičnih listov, nastalih med vojno in neposredno po njej, posvečena pa je bila letošnjim jubilejem in dnevu JLA. Že takoj po otvoritvi je požela priznanja tako kritikov kot obiskovalcev, še posebej mladim.

— Umetnostna galerija je bila „na voljo“ mlademu slikarju in pedagogu Ludviku Pandurju. Predstavil je svoja dela, ki so nastala v zadnjih dveh letih. Pandur v svojih oljih, pastelih in risbah še vedno odkriva figuralni svet, vendar najnovejša dela že razkrivajo smisel za tihožitne nadrobnosti.

— V mladinskem razstavišču Avla na prvi gimnaziji pa ste si lahko ogledali, že po tradiciji postavljena v januar, likovna dela mladih likovnikov prve gimnazije. Na ogled je vrsta zanimivih motivov v tehniki olja, temper, pastela inoreza. Na njej je letos sodelovalo rekordno število mladih umetnikov — kar 25. Ob tem naj omenim še habotizem znanega satirika Zarka Petana, objavljen pod vabilom: ...cenjene porošnike obveščamo, da do nadaljnjega ne bomo več pr odajali mačk v zaklju... zaključov n an je zmanjk do ... Dobra zamisel, ni kaj!

Če ob tem omenim še nakoliko manjšo razstavo Ivana Čobala v lastni galeriji, je malha polna. Nekatero od omenjenih razstav so bile dobro obiskane, druge bolj slabo. Še posebej velja to za študente. O tem, ali imajo „prste vmes“ izpiti ali pa je vzrok kaj drugega, ne bom razpravjal. Dejstvo pa je (če se bo tako nadaljevalo), da bo že čez nekaj let v Mariboru bore malo študentov, nagnjenih do likovnosti oziroma likovne umetnosti. Se morda motim?

Darko Rus

JAVLJA . . .

TITOGRAĐ (Slobopriča u agenciji Pobjede):

Na listi kandidatov za organe ZK je občinska konferenca ZK Titograd ponudila svojemu članstvu posebno selekcijo bodočih „rukovodioca“, katerih glavnino so sestavljali kandidati iz vrat profesionalnih družbenopolitičnih funkcionarjev in direktorjev. Takoj nato so komunisti odločno kritizirali, češ da je na listi kandidatov premalo delavcev iz neposredne proizvodnje, predvsem mladih in žena.

Po zbiranju predlogov za novo listo so evidentirali kar 203 kandidate. In glej čudo! Na novi listi je bilo še manj delavcev iz neposredne proizvodnje, da ne omenjamo kmetov, mladih in žena.

Od 74 kandidatov s prejšnje liste se je pomnožilo predvsem število profesionalnih političnih funkcionarjev in direktorjev.

Kot vse kaže je nastajala popravljena lista z veliko večjo zavestjo (v vrhovih, med vodilnimi), zato predlagamo, da poskusijo še s tretjo, četrto, peto... listo in ni vrag, da bo direktorjev in funkcionarjev zmanjalo. No kmetje in neposredni delavci, potem pridete „gotovo“ vi na vrsto.

BEOGRAD (Druže Vukobrate, gdje ti je lična sloboda profesora?): V jugoslovanskem univerzitetnem življenju se je prvič pojavila „čarobna moč“ študentov, ko so uspeli odstraniti s katedre na filozofski fakulteti v Beogradu profesorja Slobodana Vukobrata, katerega aktivnost ni bila zasnovana na osnovi zakona o visokem šolstvu in statuta fakultete.

Spoštovani profesorji: VETO je v naših rokah, s tem pa le pravica in ne izsiljevanje za odstranitev profesorjev brez pedagoških kvalitiet.

ODENSE (Dušnopastirsko dopisništvo Katedre na svetovnem rokometnem prvenstvu):

Kot smo izvedeli je jugoslovansko rokometno reprezentanco pričakalo v soboto zvečer nenavadno „darilo“ v avli hotela Windsor, kjer stanujejo. V leseni košari za sadje so ležali lepo nameščeni rdeči zavitki, na katerih so bila napisana imena igralcev in vodstva.

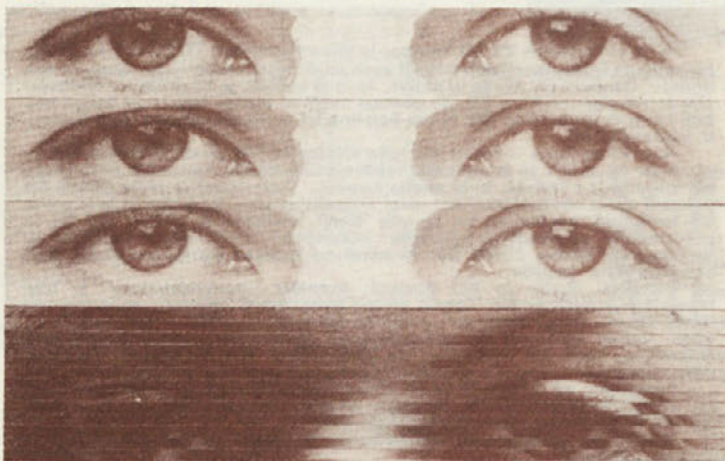
Ko smo vsi mislili, da je to pač darilo naše ambasade na Danskem (posebej nas je na to navajala rdeča barva), smo začudeni ugotovili, kako se lahko človek zmoti: v zavitkih so bile po tri biblije v makedonščini ter srbohrvaščini.

Po protestu jugoslovanskega vodstva so organizatorji na svetovnem prvenstvu obljubili, da bo lahko naša reprezentanca še naprej sodelovala na prvenstvu in se ji ne bo treba versko izobraževati.

NOVO MESTO (Kate-krah poroča iz uredništva Dolenskega lista): Potem, ko je Industrija motornih vozil iz Novega mesta vznemirila javnost s svojo gospodarsko ekshibicijo, ko je na smetišče odvrгла dobrih 50 ton različnih delov za „austine“, se ljudje sprašujejo, zakaj je lahko naša družba naenkrat tako „bogata“, ko pa nam vsak dan in povsod primanjkuje sredstev, ki so družbi resnično potrebna?

Ali je to škoda vodilnih v IMV, ali družbeli?

P E R I S K O P

Vesali smo govorili o nepismenih predvsem v manj razvitih pokrajnih Jugoslavije. V zadnjem času so se tem nepismenim pridružili po hierarhični strukturi tudi številni študentje vse tja do UK ZSMS, katerih jeziki še vedno opravljajo — in to zadovoljivo (vsaj tako kaže študentka aktivnost na Univerzi) osnovno antropološko funkcijo (prehranjevanje), medtem ko bi to težko trdili za darove govora, ki so jim bili po neki čudni naravni igri express dostavljeni brez poštno ležečega v originalni embalaži s pripisom:

TO JE ZA OBJAVO V KATEDRI, ter po čudnem naključju vrnjeni v njihovo skromno zavetje.

Ostanite in hvalite bližnjega, da je stanje v informiranju na Univerzi tako „lepo in udobno“ izpeljano.

Upamo, da se bo kdo oglasil s seminarjev v Dubrovniku, na Zlatiboru, s posvetovanj na Krku, ali pa mogoče celo s seminarjev v Portorožu in Mariboru. Pa lepo pozdravljeni!

Rekli so: Participacija v zdravstvu bol!

To so rekli sicer na republikli.

Delavci trdijo drugače.

Zdravstveni delavci pa sploh nič ne trdijo, ampak še naprej opravljajo zdravstvene storitve po svoji ljubi volji.

V času, ko samoupravljanje prerašča bolne okvire izrojenih družbenih interesov, prerašča skupna poraba zdrave okvire bolnih gospodarjev.

O zveznem proračunu pa razpravljajo že čistilke, čeprav izjemoma ob čiščenju direktorskih pisarni.

Študent pride v študijsko knjižnico VEKS ali PA ali VTS (študent Lukec ima namreč slab spomin in do zaključka redakcije nismo uspeli ugotoviti, kje je pravzaprav bil), in si želi sposoditi pod „zelo nujno“ literaturo za tri izpite, ki jih mora opraviti do pričetka naslednjega semestra.

Knjižničarka: „Nimamol!“

Cez teden dni prinese Lukec dva para čevljev k čevljarju.

„Ne morem popravljati, nimam časa, niti orodja. Študiram drugo stopnjo na mariborski univerzi in moram izkoristiti ponudbo strank (profesorjev univerze) ki so mi ponudili kup literature.“

In študent Lukec še vedno hodi k čevljarju, čevljar še vedno študira, knjižničarka še vedno pravi: „Nimamol!“

Da pa trud ne bo zastonj, Lukec že peto leto zbira literaturo in poskuša opraviti tri pogojne izpite za študij v naslednjem semestru.

SREČANJE TREH MARKSISTIČNIH CENTROV

Pred kratkim so se sestali delavci in sodelavci marksističnega centra v Mariboru, v Ljubljani (oba sta pri Univerzi) in Marksističnega centra pri CK ZKS. Skupnemu sestanku je botrovalo prepričanje, da je marksistična vzgoja ena izmed pomembnejših družbenih dejavnosti in da je zanjo treba načrtno skrbeti. To pa pomeni, da na tem področju dela družboslovcev ne smemo dovoljevati parcelizacije, strokovne in znanstvene sebičnosti in zapiranja v ozke okvire monokultur. Marksizem je stvar vseh nas in tisti, ki delajo študijsko za razvoj njegove teorije in prakse, morajo nastopati v svojih spoznanjih skupno, kar pomeni vedno bolj kompleksno in dodelano, kakor tudi interdisciplinarno. Preliminarni sestanek v Mariboru je imel le namen evidentiranja stanja dela na tem področju in poizkus definiranja možnih skupnih nalog.

Tako so udeleženci menili, da je možno delovati skupaj strokovno in delovno v marksističnem izobraževanju skozi izmenjavo kadrov. Zato pa je treba pregledati in izmenjati samoupravne akte in študijske programe marksizma, se informirati o akcijah, izdelati metodološka merila za spremljanje učinkovitosti študija, kakor tudi kriterije za vrednotenje marksističnih predmetov. Pomembno vprašanje, ki je aktualno za vse marksistične centre, pa je preraščanje njihovih okvirov znotraj univerz in skrb za marksistično izobraževanje v širšem pomenu.

Marjan Vešnar

„25 LET PREŠERNOVE DRUŽBE“

V okviru prireditve ob letošnjem kulturnem prazniku so v univerzitetni knjižnici odprli razstavo z naslovom „25 let Prešernove družbe“.

Gradivo za razstavo sta zbrali sodelavki univerzitetne knjižnice Jagoda Kajzerin Cirila Vukovar. Vključuje pa zapise o ustanovitvi in razvoju „Prešernove družbe“. O njenem poslanstvu je spregovoril tudi ravnatelj knjižnice dr. Bruno Hartman. Govoril je o družbenem pomenu slovenske knjige s posebnim ozirom na Prešernovo družbo, ki je doslej izdala že 9,5 milijona knjig in revij. Na otvoritvi razstave je bil prisoten tudi književnik in predsednik Prešernove družbe Ivan Potrč, ki je obudil spomine na „začetniške“ težave pri ustanovitvi, nakazal pa je tudi načrte za še večjo razširitev delovnega programa in s tem vključitev v še širši krog bralcev.

Danila Orešek

VESTI

Salon sodobnih umetnosti na Visoki tehniški šoli v Mariboru je pripravil v sodelovanju s Klubom kulturnih in znanstvenih delavcev v Ljubljani razstavo v počastitev slovenskega kulturnega praznika, Prešernovega dne. Sodelujejo Bezljaj Jiri, Jerman Bojan, Popovič Silvije, Rojko Marjeta, Rotman Janez, Sešlar-Založnik Vera in Žarko Golob (pesmi). V recitalu so sodelovali dramski igralec Vlado Novak in pesnica Berta Bojetu.

O dejavnosti salona in omenjeni razstavi bomo še pisali.

Ob slovenskem kulturnem prazniku (obletnica Prešernove smrti) je Univerzitetna knjižnica v Mariboru odprla razstavo posvečeno letošnjemu jubileju Otona Župančiča. Z razstavo je počastila spomin na pesnika katerega dela med slovenskim ljudstvom oživljajo revolucionarno preteklost in domoljubno zavest.